

Mireasa falsă și mireasa adevărată (Apocalipsa 17.1-19.10)

Cuprinsul

Mireasa falsă și mireasa adevărată (Apocalipsa 17.1-19.10).....	1
(a) Babilonul, marea curvă (Apocalipsa 17.1-18)	1
(b) Babilonul, marea cetate (Apocalipsa 18.1-19.5)	11
(c) Nunta Mielului (Apocalipsa 19.6-10)	20

(a) Babilonul, marea curvă (Apocalipsa 17.1-18)

Versetul 1

După menționarea marelui Babilon în Apocalipsa 16.19, găsim acum o descriere mai detaliată în Apocalipsa 17: „Și unul din cei șapte îngeri, care aveau cele șapte potire, a venit și a vorbit cu mine, spunând: »Vino aici; îți voi arăta sentința curvei celei mari, care șade pe apele cele multe« ... Și m-a dus în duh într-un pustiu; și am văzut o femeie stând pe o fiară stacojie ... Babilonul cel mare” (Apocalipsa 17.1,3,5). Dacă adăugăm Apocalipsa 21.9,10, citim: „Și a venit unul din cei șapte îngeri, care avuseseră cele șapte potire, pline cu cele din urmă șapte plăgi, și a vorbit cu mine, spunând: »Vino aici: îți voi arăta mireasa, soția Mielului!« Și m-a dus, în Duh, pe un munte mare și înalt. Și mi-a arătat cetatea cea sfântă, Ierusalimul, coborând din cer, de la Dumnezeu”. Cele două descrieri sunt asemănătoare până la ultimul detaliu, în asemănări și în contraste. În ambele cazuri, unul dintre cei șapte îngeri, care aveau potirele, spune: „Vino aici, îți voi arăta o femeie, o cetate”. Și în ambele cazuri aceasta este urmat de: „Și m-a dus în duh”. Aceasta nu este lipsit de importanță. Dimpotrivă. Duhul Sfânt subliniază atât de puternic contrastul dintre cele două tocmai prin utilizarea aceluiși simbolism. Puterea spirituală rea din Apocalipsa 17 și 18 este descrisă ca o femeie și ca o cetate, iar același lucru este valabil și pentru mireasa Mielului. Babilonul oribil este contrastat cu Ierusalimul sfânt, curva cea mare cu mireasa curată,¹ pustiu arid cu muntele măreț, Adâncul, din care urcă fiara, cu cerul, din care coboară cetatea sfântă.

---

¹ Găsim același contrast în Vechiul Testament: Iahve se numește soțul lui Israel și Israel soția sa (Isaia 54.5,6) și numește de multe ori căderea lui Israel în idolatrie curvie (vezi, printre altele, Ieremia 3; Ezechiel 16 și 23; Osea 1-3). Și aici, mireasa inițial curată (compară cu Ieremia 2.2) a devenit o curvă, în timp ce în vremurile din urmă se va găsi o rămășiță curată, care va fi primită ca mireasă (Isaia 49; 54; 61; 62; Ezechiel 16; Osea 2). Și alte popoare sau cetăți sunt numite curve în Vechiul Testament (Ninive: Naum 3.4; Tir: Isaia 23.16,17). Deși nu este numit astfel, Babilonul este cea mai importantă cetate păgână de prostituate, modelul pentru Apocalipsa 17 și 18 (compară Apocalipsa 17.1,4; 18.2a,2b,4,5,6,9,16,21; 19.1-3 cu Ieremia 51.13,7; 51.8; 50.39; 50.8; 51.6,9,45; 51.9; 50.15,29,46; 51.47, 63,64,48). Este posibil ca Johnson să aibă dreptate când spune că în cazul curvei este vorba despre întreaga religie anti divină, care se grupează împotriva lui Dumnezeu și a lui Hristos în ultimele zile.

Oricine citește corect Apocalipsa înțelege că mireasa Mielului este Biserica Dumnezeuului celui viu. Apocalipsa 19.6-10 descrie nunta Mielului: Biserica este comparată acolo cu o mireasă sau o femeie (căsătorită). 2 Corinteni 11.2 și Efeseni 5.23-32 folosesc, de asemenea, imaginea unei femei logodite, respectiv a unei soții. În schimb, în Apocalipsa 17 găsim o mireasă falsă, și anume o curvă, cea mai rea falsificare imaginabilă a unei mirese. Ea pretinde că este mireasa adevărată, dar în realitate nu este o fecioară curată, logodită cu un singur bărbat, Hristos (2 Corinteni 11.2), ci o curvă, legată de lume prin adulter. Această femeie falsă reprezintă un sistem care a luat în sine toată necurăția lumească și L-a negat pe Hristos.² Aici este locul în care Biserica adevărată și biserica falsă se află în opoziție: așa cum există un Antihrist, există și o „anti-biserică”. Această biserică falsă este încă aici pe de pământ și pretinde că este adevărata mireasă a lui Hristos. Nunta Mielului nu va putea avea loc atât timp cât această candidată falsă nu este înlăturată din drum. Biserica este deja înfățișată în Apocalipsa 4, nu încă sub forma miresei, ci împreună cu credincioșii Vechiului Testament în imaginea celor 24 de bătrâni. Strict vorbind, mireasa ca atare apare doar în Apocalipsa 19. Între Apocalipsa 4-19, nunta Mielului nu poate fi încă celebrată, deoarece biserica falsă nu a fost încă judecată.

Dar acum a venit momentul să vedem ce vrea să se spună prin biserica falsă și care sunt însușirile ei. În principiu aici este foarte clar vorba de înfățișarea viitoare a Bisericii Romano-Catolice.³ În acest capitol sunt cinci indicii, care confirmă aceasta:

---

² Caracteristicile morale generale ale Babilonului devin clare din istoria succesivă a Babilonului/Babel în Biblie:

(a) *Turnul Babel* (Geneza 11.1-9): prima răzvrătire colectivă împotriva lui Dumnezeu: să ajungă la cer, să-și facă un nume, să se grupeze împotriva lui Dumnezeu. Turnul a fost în mod evident un precursor al numeroaselor așa-numite zigurate, care au fost construite ulterior în această zonă pentru onoarea idolilor păgâni.

(b) *Începutul împărăției anti divine* (Geneza 10.8-10; cronologic după Geneza 11): puternicul vânător Nimrod a fost primul conducător anti divin de pe pământ; începutul împărăției sale a fost Babel. Conform tradiției, soția sa Semiramida a devenit conducătoarea așa-numitelor mistere babiloniene, o parte a religiei babiloniene. Ea a fost adesea reprezentată ca împărăteasa cerului (Ieremia 7.18; 44.17-19,25) cu fiul ei conceput în mod miraculos, Tamuz (Ezechiel 8.14), pe brațul ei, care a fost văzut ca salvatorul poporului său, ucis de o fiară sălbatică și care a devenit viu (compară cu Apocalipsa 12.1-5). Imaginea Madonei cu pruncul în Biserica Romano-Catolică vine direct de la această idee babiloniană. Tamuz a fost echivalat cu zeul Baal. Ideile babiloniene antice includ, de asemenea, călărirea zeităților pe animale, ca în Apocalipsa 17.

(c) *Imperiul Babilonian*: Acest imperiu a primit puterea direct din mâna lui Dumnezeu (Daniel 2.37), dar a folosit-o greșit în favoarea proprie în rebeliune împotriva lui Dumnezeu (Daniel 4.30). Nebucadnețar era primul conducător suprem al acestui prim imperiu mondial și asupritorul lui Israel. În Zaharia 5.5-11 (la scurt timp după căderea acestui imperiu), se vorbește despre o femeie care este numită „fărădelege” și care aparține Șinarului (= Babel). Religia vechiului Babel s-a răspândit într-o mare parte a Orientului până la Roma. Biserica Romano-Catolică (și mai târziu bisericile ortodoxe) a reușit să se impună peste tot în Orientul antic prin creștinarea și însușirea multor elemente din idolatria babiloniană.

Fiara din Apocalipsa (ultimul conducător al ultimului imperiu mondial) moștenește puterea civilă și politică a Babilonului antic și, în același timp, asuprește Israelul. Această fiară „poartă” femeia, care este moștenitoarea morală, spirituală a vechiului Babilon ca sistem de apostazie religioasă. La fel cum în Vechiul Testament Babilonul a devenit centrul spiritual al lumii, după ce Israel a eșuat, în noua perioadă a mântuirii „Babilonul cel Mare” a putut apărea ca putere spirituală mondială, după ce adevărații creștini au eșuat. Ambele sunt doborâte de slujitorul uns al lui Dumnezeu, și anume Cyrus (Isaia 44.28; 45.1), respectiv Hristos, după care Israel va fi restabilit. Există, de asemenea, multe paralele între Ieremia 50 și 51 (căderea Babilonului antic) și Apocalipsa 17 și 18 (a se vedea nota de subsol 1).

³ Există opinii diferite cu privire la identitatea Babilonului, marea cetate, din Apocalipsa. Textul conține argumente în favoarea părerii că acesta reprezintă biserica falsă (creștinismul cu numele), în special Biserica Romano-Catolică (posibil în legătură cu bisericile ortodoxe). Eu mai adaug trei considerații:

(1) Protestantismul (din care credincioșii adevărați au fost răpiți înainte) este judecat *la* arătarea lui Hristos (Apocalipsa 3.3); Babilonul cel mare, însă, se prăbușește cu mult *înainte* de această arătare.

(2) Alexander Hislop (printre mulți alții) argumentează în detaliu în lucrarea sa *The Two Babylons* că serviciul religios romano-catolic își are bazele în multe feluri la cultul babilonian (vezi nota de subsol 2).

(1) Versetul 4: „Și femeia era îmbrăcată cu purpură și stacojiu, și împodobită cu aur și pietre prețioase și perle.” Știm că Biserica Romană are o înclinație pentru fast și splendoare în ceremoniile, veșmintele și mobilierul bisericilor sale. Conducătorilor le place să se împodobească cu aur (argintului nu i se acordă nicio valoare), purpură și cărămiziu.

(2) Versetul 6: „Și am văzut femeia îmbătată de sângele sfinților și de sângele martorilor lui Isus”. Există o singură biserică în care găsim sângele atâtor martori ai lui Isus de-a lungul istoriei. Biserica Romano-Catolică s-a opus întotdeauna în mod explicit libertății religioase. Timp de multe secole au existat martiri pentru credință, chiar și înainte de Reformă (să ne gândim la valdenzi, albigenzi, husiți, Wycliff și adepții săi), dar mai ales în secolele XVI-XVIII.

(3) Versetul 9: „cele șapte capete sunt șapte munți, pe care șade femeia”. Vom vedea că femeia șade pe fiara cu șapte capete (versetul 3), adică pe Imperiul Roman, iar cele șapte capete sunt cele șapte coline ale Romei. Prin urmare, cetatea acestei biserici este Roma: acolo s-a stabilit ea - femeia stă pe șapte munți - și de acolo ea domină Imperiul Roman. Aceasta nu se poate referi decât la Biserica Romano-Catolică.

(4) Versetul 15: Vedem că această femeie își exercită influența asupra tuturor națiunilor; ea are mai mulți membri decât toate celelalte biserici la un loc. Trebuie doar să ne gândim la America de Sud și la Europa, pentru a vedea ce influență are Biserica Romano-Catolică în lume.

(5) Versetul 18: „Și femeia pe care ai văzut-o este cetatea cea mare”. Ea nu este doar legată de această cetate, ea este identificată cu ea. Femeia este marele oraș Roma; este unul și același lucru. Babilon este numele spiritual pentru Roma (probabil tot așa și în 1 Petru 5.13). De aici și numele ei: Biserica Romano-Catolică.

---

(3) În mod ciudat, o anumită tradiție iudaică susține că Mesia, care Se va răzbuna pe Edom (= Roma), Se va ascunde în același timp în Roma (Ex.R. 1.26) și va rămâne acolo în mijlocul nenorociților, ale căror boli El le va lua asupra Sa (Sanh. 98a, cu interpretarea lui Rashi, care se referă la Isaia 53!). Sanh. 98a reproduce o narațiune haggadică, care nu trebuie luată literal din punct de vedere istoric, dar care conține totuși câteva idei remarcabile: (a) Mesia așteaptă timpul lui Dumnezeu, ca să Se arate poporului Său pentru răscumpărare, (b) venirea lui Mesia depinde de convertirea Israelului și (c) mai presus de toate, Mesia rămâne între timp în „Roma”; aici nu poate fi vorba decât de Biserica Romano-Catolică. Aceasta nu are un sens negativ: conform acestei tradiții iudaice, există oameni în Biserica Romano-Catolică care au o relație vie cu adevăratul Mesia al Israelului, deoarece El le-a dat lor, leproșilor nenorociți, vindecarea de păcatele lor. Conform Noului Testament, acești credincioși născuți din nou vor fi răpiți înainte de judecăți, împreună cu toți ceilalți credincioși. Numai atunci când aceasta se va întâmpla, marele Babilon va putea să se dezvolte pe deplin într-o putere urâcioasă, așa cum Biserica Romano-Catolică nu a fost niciodată înainte. Protestantismul apostat de astăzi nu este cu nimic inferior Bisericii Romano-Catolice în ceea ce privește răul; dimpotrivă, liberalismul său este chiar mai colorat. Alți comentatori consideră că marele Babilon este mai degrabă Imperiul Roman, care a persecutat deja pe adevărații creștini în primele secole (compară cu versetul 6). Eschatologic, se vede apoi în el întreaga „cultură a lumii fără Dumnezeu” (Johnson, pag. 554). Marea obiecție față de această idee este, că nu este luată în considerare diferența dintre fiară (componenta politică a Romei) și femeie (componenta sincretistică-religioasă a Romei). Mounce (pag. 307, vezi și 310) îl citează pe Bruns, care crede că cititorii lui Ioan trebuie să se fi gândit la Valeria Messalina, soția împăratului Claudius, simbolul decăderii și stricăciunii din imperiu la acea vreme, care lucra în secret în bordelurile publice. În orice caz, diferența dintre fiară (aici împăratul Claudius) și curvă este menținută aici. Aceasta este valabil și în interpretarea lui Rist (pag. 488,489), care vede în curvă *Dea Roma* personificarea divinității Roma, căreia, la fel ca împăratului, i se aducea o venerație divină.

Nu există o mare diferență de principiu între cele două interpretări (Biserica Romano-Catolică și Roma), dacă ne gândim că, începând cu secolul al V-lea, Biserica Romano-Catolică este moștenitoarea spirituală și continuatoarea Imperiului Roman (de Vest), în cadrul căruia Papa preia chiar titluri (păgâne) de la împărații romani (precum Pontifex maximus). La sfârșitul timpurilor, când și imperiul va fi fost înviat, există o diferență clară între biserică și imperiu: femeia călărește pe fiară.

Versetetele 2-6

În versetul 2 citim despre această femeie că ea este cea „cu care împărații pământului au curvit”. Ea s-a asociat cu liderii lumii și chiar și-a dezvoltat propria putere politică. Acesta este felul în care ea s-a pângărit cu lumea. Mulți apostatați din acest timp au căutat protecție în Biserica Romano-Catolică și s-au „îmbătat cu vinul curviei ei”.

„Și m-a dus în duh⁴ într-un pustiu” (versetul 3). Acolo locuiește această biserică falsă, adică, nu există nicăieri nicio sursă divină din care s-ar putea învia.⁵ Tot ceea ce vine de la Dumnezeu și ar putea oferi vreo învioreare este căutat în zadar la ea. „Și am văzut o femeie stând pe o fiară stacojie,⁶ plină de nume de hulă, având șapte capete și zece coarne.” În Apocalipsa 13 am văzut deja că această fiară reprezintă Imperiul Roman reînființat. Femeia stă pe fiară, adică, pe de o parte, ea este purtată de fiară într-o legătură monstruoasă, în timp ce, pe de altă parte, ea controlează fiara. Aceasta arată clar că influența ei nu este mică. Nu a fost acesta deja cazul în trecut, mai ales între secolele XI - XIII, când Papa avea adesea putere absolută asupra căpeteniilor Europei? Acesta va fi, de asemenea, cazul pentru o scurtă perioadă de timp în vremurile din urmă. Biserica Romano-Catolică va avea o putere politică și religioasă enormă în această perioadă.

Veșmintele luxoase, „îmbrăcată cu purpură și stacojiu” și bijuteriile (versetul 4) sunt remarcabile; acestea se referă la lumea cu care curva s-a unit în adulter. Ea are o cupă de aur (compară cu Ieremia 51.7) plină cu urâciuni (care de obicei se referă la idolatrie) și de necurăția curviei ei. Idolatria sub forma venerării sfinților, a Mariei etc. nu este întâlnită în bisericile Reformei. Biserica Romano-Catolică, pe de altă parte, a adoptat idolatria popoarelor păgâne oriunde a putut să se impună și a adaptat-o, în loc să o abolească.⁷

---

⁴ Compară cu Apocalipsa 1.10; 4.2; 21.10. Se pot folosi atât traducerea „prin [Duhul]” (subliniind activitatea Duhului Sfânt), cât și „în duhul” (adică într-o stare de extaz).

⁵ „Pustiu” nu are articol; deci nu trebuie să ne gândim la pustiu din Apocalipsa 12.6. Femeia din Apocalipsa 12 se află într-un pustiu, pentru a fi salvată de balaur; femeia din Apocalipsa 17 se află într-un pustiu pentru a fi distrusă de fiară (Moffatt). Pustiul arată starea spirituală reală a curvei, precum și soarta sumbră care o așteaptă. Este posibil să existe o aluzie la Isaia 21.1. Caird (pag. 213) sugerează că acest pustiu a servit la protejarea lui Ioan de puterea de atracție a curvei, astfel încât el să poată înțelege adevărata ei natură. Dacă comparăm versetul 3 cu versetul 1, atunci fie avem de-a face aici cu o schimbare rapidă de imagine (Mounce), fie se înțelege că în pustiu există mase mari de apă, în care se mișca animalul, pe care stătea femeia (Greijdanus). Această idee din urmă pare prea artificială; Ioan schimbă imaginea: curva stă mai întâi pe ape, și abia apoi pe animal.

⁶ Stacojiul indică puterea politică și gloria fiarei romane, a cărei natură este însă malefică (compară cu Apocalipsa 12.3; Isaia 1.18; Naum 2.3). În Matei 27.28, unde adevăratul Împărat stă înaintea conducătorul roman, El Însuși primește de la un soldat roman o mantie stacojie, pentru ca să fie batjocorit. Numai Roma pretinde căramiziul! Aceasta contrastează puternic cu albul din Apocalipsa 19.11,14. Unii s-au gândit, de asemenea, la culoarea stacojie ca fiind sângele martirilor (versetul 6).

⁷ Particularități gramaticale în versetele 3,4: (a) În versetul 3, „plină fiind” (în multe manuscrise) și „având” sunt la masculin în loc de neutru, așa cum ne-am putea aștepta cu cuvântul „fiară”, care este neutru [n.tr.: în română genul feminin]; aceasta exprimă faptul că fiara este văzută ca o ființă rațională (un „el” [n.tr.: în română o „ea”, feminin]); (b) versetul 4 spune „plin de urâciuni [la genitiv] și de necurățiile [la acuzativ] curviei ei”; cu această stranie schimbare de caz, poate că acuzativul «necurățiile» trebuie adus în legătură cu «având=avea» anterior (de altfel, «nume» din versetul 3, care depinde de «plină», este de asemenea în acuzativ) sau «și» aici trebuie înțeles epexegetic, adică: „plină de urâciuni, care sunt necurățiile curviei ei”.

„Și pe fruntea ei⁸ avea scris un nume: taină”⁹ (versetul 5).

Este nevoie de perspicacitate pentru a recunoaște adevăratul caracter al acestei biserici. În Noul Testament, o taină este întotdeauna ceva ce lumea nu cunoștea, dar pe care Dumnezeu l-a revelat credincioșilor. Ceea ce ne este revelat aici despre adevărata natură a curvei este încă ascuns lumii, chiar și lumii creștine. „Babilonul cel mare, mama curvelor și a urâciunilor¹⁰ pământului”, acesta este adevăratul caracter al acestei femei. Așadar, Babilonul are fiice care poartă aceleași trăsături de caracter ca și mama lor. În bisericile de stat, care au apărut din Biserica Romano-Catolică, s-au păstrat anumite caracteristici ale curviei spirituale, astfel încât, în termeni morali, ele trebuie descrise ca fiice ale acestei femei.

„Și am văzut femeia îmbătată de sângele sfinților și de sângele martorilor lui Isus. Și, văzând-o, m-am minunat cu mare uimire” (versetul 6). Ioan nu ar fi fost atât de uimit dacă ar fi auzit că Imperiul Roman comite astfel de atrocități; se poate aștepta la lucruri mai bune din partea păgânilor păcătoși? Ioan trăia deja în zilele persecuțiilor romane; cel mai probabil, Pavel și alți martiri suferiseră deja martiriul prin mâinile romanilor. Ioan nu a fost surprins că lumea era atât de împotriva martorilor lui Isus. Dar a fost îngrozit de faptul că cea care își spunea „biserică” a acționat în acest fel. Și tocmai din această cauză a învățat să înțeleagă că va exista o biserică falsă. Aceasta este ușor pentru noi să vedem în retrospectivă, deoarece cunoaștem istoria bisericii. Nu ni se spune nimic nou aici. Cu toate acestea, Ioan, care află pentru prima dată de aceste lucruri, este foarte surprins să vadă că așa-numita „biserică” este cea care varsă sângele martorilor lui Isus. Nu numai Imperiul Roman, ci și Biserica Romană îi persecută pe adevărații credincioși.

Versetele 7-14

Omul este capabil de orice, indiferent dacă aparține sau nu așa-zisei biserici. Îngerul îl mai întreabă pe Ioan: „Pentru ce te-ai minunat? Eu îți voi spune taina femeii și a fiarei care o poartă, care are cele șapte capete și cele zece coarne” (versetul 7). În Efeseni 5.32, este dezvăluită taina opusă: „Taina aceasta este mare: eu vorbesc cu privire la Hristos și la Adunare”. În Apocalipsa 17 avem de-a face cu o taină referitoare la căpetenia Imperiului Roman (fiara) și a bisericii false (femeia). Imediat după aceea, Duhul Sfânt explică taina femeii și folosește ocazia pentru a explica una sau alta în legătură cu fiara. Când am studiat Apocalipsa 11-13, am menționat deja anumite detalii care au fost preluate din ceea ce este scris aici. În Apocalipsa 11.7 am citit despre „fiara care se ridică din Adânc”, dar abia aici, în versetul 8, aflăm ce se înțelege prin aceasta. În Apocalipsa 12.4, balaurul a încercat să devoreze copilul de sex masculin. În

---

⁸ În Apocalipsa citim de opt ori despre un nume pe frunte; de trei ori este semnul fiarei (Apocalipsa 13.16; 14.9; 20.4), de patru ori pecetea Numelui lui Dumnezeu (Apocalipsa 7.3; 9.4; 14.1; 33.4), și aici numele curvei. Curvele din Roma trebuie să fi avut obiceiul să poarte numele lor scris pe banderola de pe frunte.

⁹ Este discutabil dacă cuvântul „taină” face parte din nume. Se mai poate citi: „... un nume scris ([și anume] o taină): Babilonul cel mare ...”; adică numele nu trebuie să fie înțeles literal (ca și cum ar fi vorba de Babilonul real), ci reprezintă o referință secretă la adevărata identitate a femeii. Compară Apocalipsa 11:8: „... cetății celei mari, care, spiritual [= simbolic], se numește Sodoma și Egipt”, dar nu este în sens literal.

¹⁰ „Urâciune” (greacă *bdelugma*) este folosit în LXX pentru stricăciunea idolatriei și înseamnă întotdeauna „idol”; compară cu „urâciunea pustiirii” din Matei 24.15, care este o referire la un idol (vezi Apocalipsa 13.14,15; Daniel 9.27; 11.31; 12.11). Prin urmare, nu este corect când Moffatt (pag. 451) este surprins că politeismul imperiului (a se citi: idolatria) nu va fi atacat. Tacitus (*Ann. XV.44*) descrie Roma ca un loc în care „toate lucrurile urâcioase și rușinoase [*atrocita auf pudenda*] ale lumii se adună și își găsesc un cămin” - la care, de altfel, el a inclus și creștinismul!

Apocalipsa 13.1, Imperiul Roman este restabilit: fiara cu șapte capete și zece coarne. Toate acestea sunt explicate mai detaliat aici.

Versetul 8: „Fiara pe care ai văzut-o era și nu este și urmează să se ridice din Adânc și să meargă la pieire”. Acestea sunt patru etape diferite ale Imperiului Roman.¹¹ Prima etapă: „era”. Roma

---

¹¹ Pentru interpretarea acestui verset, cititorul este trimis la nota de subsol 278. Acolo a fost infirmată teoria conform căreia Apocalipsa 13 și 17 se referă la *Nero redivivus* sau, mai general, la un cezar roman care a murit și (în trecut sau la sfârșitul timpurilor) învie miraculos. Versetul nostru nu se referă la readucerea la viață a unei persoane, ci mai degrabă la cea a Imperiului Roman, care (în ceea ce privește partea vestică principală) nu mai există din anul 476 d.Hr., dar la sfârșitul timpurilor se ridică din Adânc, din împărăția lui satan și a demonilor săi (Apocalipsa 9.11; compară cu Apocalipsa 11.7).

Johnson (pag. 557,558) nu se gândește la etape istorice, ci explică acest „nu este” din înfrângerea lui satan pe cruce (compară „rana de moarte” din Apocalipsa 13.3, care i-a fost făcută conform cu Geneza 3.15), deși mai are „puțin timp” pentru a înșela națiunile (Apocalipsa 12.12) înainte de a merge la pierzare. Această neînțelegere (fiara nu este balaurul!) îl determină destul de forțat să echivaleze „este” și „nu este” în Apocalipsa 17.10,11!

Mounce (pag. 312) vede în expresia „era și nu este și va veni” (Apocalipsa 17.8b) o paralelă cu expresia „care era și care este și care vine” (Apocalipsa 4.8; compară cu Apocalipsa 1.4,8 și de asemenea cu Apocalipsa 1.18; 2.8; 13.14b).

277 Să se observe paralela dintre fiara cu rană de moarte și rămasă în viață (Apocalipsa 13.12c,14c) și mielul înjunghiat: expresia „ca înjunghiat” este aceeași expresie ca în Apocalipsa 5.6. Din cauza concordanței și a menționării unei săbii în Apocalipsa 13.14, versetul nostru trebuie să se refere la o moarte violentă. Mai sunt și alte concordanțe: ambele sunt nu numai omorâte și înviate, ci ambele folosesc sabia (Apocalipsa 13.10; 19.15), ambele au urmași pe ale căror frunți au scris numele lor (Apocalipsa 13.1; 14.1), ambele au multe coarne (Apocalipsa 13.10; 5.6); ambele primesc autoritate peste orice seminție și popor și limbă și națiune (Apocalipsa 13.7; 17.12; 1.5; 7.9). Din cauza acestor concordanțe este de înțeles că mulți au identificat pe antihrist (care în toate este opusul lui Hristos) cu această primă fiară.

278 Există nenumărate explicații pentru acest verset [Apocalipsa 13.3]. Mulți văd în capul rănit până la moarte și vindecat din nou o referire la o persoană reală, istorică (și datorită paralelei menționate în nota de subsol 277!) care a murit și va învia din nou în zilele din urmă. Se gândește apoi la anumiți conducători romani: de la cezarul Iulius cel ucis până la cezarul Nero sau chiar Iuda Iscarioteanul, dar și la dictatori din secolul al XX-lea precum Hitler, Mussolini sau Stalin.

Un exemplu interesant este interpretarea lui Smith (pag. 194), care vede următoarea succesiune de evenimente: (a) apariția istorică a împărăției și a viitorului ei conducător (al șaptelea cap, adică „celălalt”, care „nu a venit încă”; Apocalipsa 17.10) din mare, înainte de ultima săptămână-an, (b) moartea violentă a acestui conducător (în prima jumătate a săptămânii-an?), (c) învierea acestuia de către satan (după ce satan a fost aruncat din cer), la începutul ultimei jumătăți a săptămânii-an. Această aducere la viață coincide cu ridicarea împărăției din „Adânc”, adică, potrivit lui Smith, din locuința morților (a se vedea comentariile la Apocalipsa 9.2), așa cum este descris în Apocalipsa 11.7; 17.8. Fiara „era și nu este și urmează să se ridice din Adânc” (Apocalipsa 17.8), adică un cezar roman, care era deja mort, când Ioan a scris Apocalipsa, se va ridica din lumea spiritelor în ultimele zile, va anima trupul ridicat al conducătorului ucis și apoi (ca „al optulea”; Apocalipsa 17.11) își va primi puterea uriașă de la balaur. Potrivit lui Smith, acest cezar nu poate fi altul decât Nero (vezi mai jos).

Walvoord (pag. 199) se opune unei astfel de explicații, pe motiv că nicăieri nu se spune că fiara a murit cu adevărat, dar acest lucru nu este adevărat:

(a) „rana ei de moarte” din Apocalipsa 13.3 înseamnă literalmente „rana morții ei”;

(b) Apocalipsa 13.14 spune că fiara „are rana de sabie și a rămas în viață [trăia din nou]”; acest „trăia” implică faptul că fiara (nu doar capul!) era deci moartă (compară din nou paralela cu Hristos în Apocalipsa 1.18; 2.8!). Mai relevant este argumentul lui Walvoord, conform căruia este îndoielnic dacă satan are puterea de a aduce la viață pe cineva. Aceasta este legat de faptul că Apocalipsa 13 și 17 nu oferă niciun motiv convingător să ne gândim la moartea și învierea unei persoane; ne gândim mai degrabă la căderea Imperiului Roman (de Vest) în secolul al V-lea și la învierea acestuia în ultimele zile. Mounce (pag. 252) îl menționează pe cezarul Caligula, care și-a revenit după o boală gravă și care a încercat să-și ridice chipul în templu (compară cu Apocalipsa 13.6), în timp ce în tot imperiul au fost ridicate multe altare pentru el (compară cu Apocalipsa 13.8), ca o posibilă figură istorică la care să ne gândim aici. Cu toate acestea, el subliniază că majoritatea autorilor se gândesc aici la Nero: potrivit lui Minear (pag. 248,249), aproape toți comentatorii moderni sunt de acord că versetul nostru este legat de mitul lui *Nero redivivus* (compară cu partea A, capitolul 1.3). În anul 68 d.Hr., acest Nero a trebuit

a fost fondată în 753 î.Hr., a avut o dezvoltare semnificativă și a căzut în 476 d.Hr. În ochii oamenilor, Roma a avut o istorie măreață în perioada în care „era”. În a doua fază, în care „nu este”, unii au vrut să o reînvie (Carol cel mare, Ottonienii, Carol al V-lea, Napoleon, Hitler), fiecare în felul său; dar cu toate acestea „nu este”. În a treia fază, ea „urmează să se ridice din Adânc”.

Ioan pune mare accent pe originea imperiului reapărut. Este o apariție complet nouă în istoria lumii. Potrivit lui Pavel - care a explicat aceasta tocmai în timpul domniei împăratului Nero - conducătorii acestei lumi sunt slujitori ai lui Dumnezeu, chiar dacă sunt dictatori sau guverne rele. Toate autoritățile sunt rânduite de Dumnezeu; acesta este un principiu universal (Romani 13.1-6). Se spune despre Nebucadnețar că Dumnezeu i-a dat putere și tron și mare cinste (Daniel 2.37,38; 5.18). Dar aceasta nu se aplică fiarei, căci aici puterea este dată de balaur (compară cu Apocalipsa 13.2); Adâncul este tărâmul demonilor, după cum am văzut deja în Apocalipsa 9.1-11. Originea acestei împărății reapărute este demonică, iar aceasta explică cruzimea ei. Dar ea este destinată să „meargă la pieire”; aceasta va fi a patra și ultima etapă. Modul în care are loc aceasta este explicat în Apocalipsa 19, deși găsim deja un indiciu aici, în versetul 14: „Mielul îi va învinge”.

Culturile pier și nu se ridică din nou; așa a fost întotdeauna. Dar aici miracolul constă tocmai în faptul că este în principiu aceeași împărăție ca și înainte; de aceea omenirea va fi atât de uimită. În Apocalipsa 13.12 am văzut că rana de moarte a fost vindecată. Niciodată până acum în istoria lumii un imperiu mondial nu s-a ridicat din nou, și asta după atâtea secole.

„Fiara pe care ai văzut-o era și nu este și urmează să se ridice din Adânc și să meargă la pieire; și cei care locuiesc pe pământ, ale căror nume nu sunt scrise de la întemeierea lumii în cartea vieții, se vor minuna văzând fiara că era, dar nu este, și va veni” (versetul 8). Am văzut deja aceasta în Apocalipsa 13.3: „Și [am văzut] unul din capetele ei era ca înjunghiat de moarte”; aici găsim interpretarea: Cele șapte capete sunt șapte „împărați” (= probabil: forme de guvernare) ai Imperiului Roman (versetul 10). Această fiară rănită până la moarte era cea de-a șasea formă: imperiul cezarilor, și în această formă a căzut Imperiul Roman în 476, în timpul domniei slabe a lui Romulus Augustus. Este de presupus că imperiul se va reface în această formă imperială; în acest caz, Imperiul Roman înviat va fi un imperiu al cezarilor

---

să fugă de supușii săi revoltați și și-a tăiat gâtul cu sabia. După moartea sa, s-a răspândit zvonul că nu murise cu adevărat, ci că se va întoarce la Roma cu o mare armată de pași. Unii escroci din Orient au folosit chiar numele Nero pentru a face afaceri cu mitul. Spre sfârșitul secolului, credința că el era încă în viață a fost înlocuită de așteptarea că se va ridica din nou din „Adânc” cu hoarde de demoni (compară cu Apocalipsa 9.1-11!) ca un semn anticipat al „ultimelor zile”. Cu toate acestea, Minear însuși și, de asemenea, Mounce, sunt de părere că acest mit nu se armonizează cu adevărat cu Apocalipsa 13 și 17 (pag. 228-260; vezi, de asemenea, Johnson, pag. 522-527):

(a) în versetul 3 este vorba deucidere, nu de sinucidere;

(b) sinuciderea lui Nero nu a reprezentat o rană de moarte a întregului imperiu; textul nu spune că capul a fost restaurat, ci fiara;

(c) „rană” înseamnă aici de fapt „ciumă”, care în Apocalipsa înseamnă întotdeauna o judecată impusă de Dumnezeu

(d) de asemenea, „sabia” din Apocalipsa se referă întotdeauna la o judecată divină.

(e) Nero nu este înviat cu adevărat, așa cum este fiara aici; atunci ar trebui să acceptăm teoria speculativă a lui Smith conform căreia Nero ar învia doar în zile din urmă - și asta pe baza unei credințe populare primitive, pe care Ioan ar fi preluat-o aici! Cu toate acestea, nimic din toate acestea nu dovedește (așa cum cred Johnson și alții) că lovitura de sabie mortală a fost deja aplicată fiarei pe cruce. În explicația noastră ne gândim la „moartea” Imperiului Roman în secolul al V-lea.

„Aici este mintea care are înțelepciune” (Apocalipsa 17.9).¹² Avem mare nevoie de această înțelepciune aici, deoarece există nenumărate interpretări ale versetelor care urmează. Aceste opinii divergente apar în parte pentru că nu s-a înțeles la cine se referă fiara și curva și, de asemenea, pentru că nu s-a înțeles că aici avem de-a face cu lucruri viitoare, astfel încât nu trebuie să căutăm împlinirea acestei profeții în istorie.

Cele șapte capete au două semnificații. În primul rând, sunt șapte munți pe care stă femeia. Și pe vremea lui Ioan era cunoscut faptul că Roma era construită pe șapte coline. Acolo era centrul Imperiului Roman, dar era și marele oraș al femeii. Astfel, după timpul lui Ioan, urma să devină și centrul Bisericii Romano-Catolice, așa cum am menționat deja. A doua semnificație a celor șapte capete este descrisă după cum urmează: „Și sunt șapte împărați” (Apocalipsa 17.10). Aceasta pare dificil: șapte capete reprezentând șapte împărați și zece coarne reprezentând zece împărați (Apocalipsa 17.12). Soluția constă în faptul că cei zece împărați domnesc simultan în timpul din urmă (versetul 12), în timp ce cei șapte împărați se succed. Mai întâi sunt cinci, apoi vine al șaselea (care încă domnea în zilele lui Ioan); al șaptelea trebuie să mai vină, iar în cele din urmă se vorbește despre un al optulea. Prin urmare, avem de-a face cu succesiunea istorică

---

¹² Este corect să spunem aceasta, deoarece cu greu există un pasaj din Apocalipsa care să fi dus la mai multe dezacorduri și speculații decât Apocalipsa 17.9-13. Aceasta se aplică deja la primul punct: cei șapte munți. Aici ne gândim aproape întotdeauna la Roma, care în antichitate era cunoscută drept „orașul celor șapte munți” (*urbs septicolis*), și anume Aventinum, Caelius, Capitolinus, Equilinus, Palatinus, Quirinalis și Viminalis. De altfel, termenul de „munte” pentru aceste dealuri mici este foarte exagerat, iar unii resping chiar referirea la Roma.

Seiss (pag. 391-394), iar după el Ladd (pag. 227-229) și Walvoord (pag. 251-254) sunt de părere (după Hengstenberg, printre alții) că termenul „munți” trebuie să aibă aici un sens simbolic și sună cam așa: „Cele șapte capete sunt șapte munți ..., adică șapte împărați” (= împărății personificate). El vede în femeie puterea malefică a idolatriei, care „s-a așezat” succesiv pe șapte împărății succesive: Egipt, Asiria, Babilonia, Persia; Grecia (cele cinci au căzut deja; versetul 10), Roma și viitorul imperiu mondial [a se vedea aceeași serie la Alford IV [pag. 710,711] și aproape la fel în Hendriksen [pag. 169,170] și Greijdanus [pag. 256], care numesc Babilonia Veche în loc de Egipt). Această interpretare merită o analiză serioasă; niciuna dintre obiecțiile lui Johnson (pag. 559,560) la adresa ei nu este valabilă.

Mulți comentatori au susținut că „împăratul” nu poate însemna „împărăție”. Dar vezi Daniel 7.17 (cele patru fiare = împărății sunt numite „împărați”). Posibil să ne gândim aici la căpeteniile îngerești care, potrivit lui Daniel 10, reprezintă împărății succesive. De altfel, imperiile mondiale din Scriptură sunt caracterizate în mod special de un anumit împărat: faraonul Exodului, Sanherib, Nebucadnețar, Cyrus (posibil Ahașveroș), Alexandru cel Mare, Augustus (posibil Nero) și fiara (compară cu adnotarea 16).

Minear și Johnson, de asemenea, nu vor să vadă în cei șapte munți o desemnare a Romei, dar aceasta rezultă din neînțelegerea lor, că femeia însăși ar fi cetatea Romei (eu spun aceasta în ciuda versetului 18: „curva” nu este o cetate în adevăratul sens al cuvântului și nici o femeie în sensul strict al cuvântului). Ei consideră că cei șapte împărați sunt simbolici la fel ca cei zece împărați, la fel ca Kiddle și Mounce.

Părintele bisericii Hippolytus a considerat că cei șapte munți/regi reprezintă cele șapte milenii (perioade de o mie de ani) ale istoriei lumii (o idee răspândită în biserica primară): „Din moment ce Dumnezeu a făcut toate lucrurile în șase zile, rezultă că șase mii de ani trebuie să se împlinească. Iar aceștia nu sunt încă împliniți, deoarece Ioan spune: cinci au căzut, unul este, celălalt nu a venit încă” (citată la Johnson, pag. 563). Însă, cum a putut Ioan să spună la vremea sa că 5000 de ani au trecut deja, nu înțeleg.

Unii care resping sensul de „împărăție” au încercat să vadă în cei șapte împărați șapte împărați succesivi ai Romei. Totuși, aceasta nu este deloc simplu. În primul rând, întrebarea despre care împărați este vorba depinde de faptul dacă vrei sau nu să-l consideri pe Iulius Cezar drept primul împărat; scriitorii antici nu sunt unanimi în această privință. În al doilea rând, interpretarea depinde de momentul în care a fost scrisă Apocalipsa (a se vedea partea A, capitolul 1.3): dacă ea a fost scrisă în timpul lui Nero (ceea ce este puțin probabil), atunci cei cinci conducători anteriori sunt Iulius Cezar, Augustus, Tiberius, Caligula și Claudius. Alții consideră că cei „cinci” sunt de la Augustus până la Nero inclusiv; al șaselea este atunci Vespasian (dar aceasta este adevărat doar dacă Apocalipsa a fost scrisă în timpul său) și Titus al șaptelea. Dar unde rămân Galba, Otho și Vitellius, care au domnit pentru o perioadă foarte scurtă de timp între Nero și Vespasian în 68/69? Dacă toată această abordare exegetică este justificată, Smith (pag. 246) oferă poate cea mai bună soluție: el se gândește la împărății blasfemiatori și/sau divinizați „căzuți” (= decedați violent) până la Domițian și îi numește pe Iulius Cezar, Tiberiu, Caligula, Claudiu și Nero; Domițian este atunci al șaselea împărat, la momentul scrierii Apocalipsei.

a șapte „împărați”. Poate că aici sunt vizate șapte forme de stat sau de guvernare. Dintre acestea, cinci forme de guvernare căzuseră deja în zilele lui Ioan, începând cu cea mai veche, domnia împăraților asupra Romei, și următoarele forme de guvernare pe care le-a experimentat Roma.¹³ A șasea formă de guvernare, și anume imperiul cezarilor, exista în vremea apostolului. „Celălalt nu a venit încă”; aceasta se referă la a șaptea formă, care, probabil, nici în zilele noastre nu a venit încă. Eu cred că această a șaptea formă de guvernare va apărea atunci când cei zece împărați vor decide să se unească (Apocalipsa 17.12). În zilele noastre, observăm deja această tendință puternică a țărilor din Europa de a se uni din proprie inițiativă. Aceasta este foarte ciudat, deoarece nu se întâmplă prin război sau cucerire, nu din constrângere sau printr-o anumită predominanță sau dominare străină. A șaptea formă de guvernare a acestui al șaptelea imperiu va apărea în mod voluntar: dar după aceea îl vedem pe marele dictator, căpetenia supremă a Imperiului Roman, apărând la orizont.

„Celălalt nu a venit încă” (Apocalipsa 17.10); aceasta este tocmai forma de guvernare în care se unesc cei zece împărați. „Și când va veni, trebuie să rămână puțin”. Această formă de guvernare va dura doar o scurtă perioadă de timp, probabil chiar înainte de cei șapte ani, ultima săptămână-an din Daniel 9, timpul alianței dintre fiară și mulțimile fără Dumnezeu din Israel.

„Și fiara care era și nu mai este” (Apocalipsa 17.11), adică Imperiul Roman, „el este un al optulea», adică Imperiul este identificat aici cu a opta și ultima sa formă de guvernare, adică Imperiul Roman reînființat cu autocratul său demonic. Fiara reprezintă atât acest Imperiu, cât și conducătorul suprem al acestuia. A șaptea formă de guvernare va fi, prin urmare, uniunea celor zece împărați, iar dictatorul, care vine după ei, este a opta. Cei zece împărați îi vor da puterea în mod voluntar, poate sub presiunea unor circumstanțe politice, economice sau de altă natură. Fiara este „dintre cei șapte”. Prin urmare, va fi vorba despre o formă de guvernare sau de stat care a existat deja în trecut; așa cum am menționat deja, ar putea foarte bine să fie vorba despre forma de stat imperială reînființată, și asta timp de cel puțin șapte ani.¹⁴ „Și merge la pieire”; aceasta face aluzie la judecata fiarei, pe care o vom găsi în Apocalipsa 19.

„Și cele zece coarne, pe care le-ai văzut, sunt zece împărați, care n-au primit încă împărăție” (Apocalipsa 17.12). În vremea lui Ioan, când Imperiul încă exista, era într-adevăr încă în viitor, ca acești împărați să primească împreună o împărăție. Ei vor primi „autoritate, ca împărați, un ceas împreună cu fiara”.¹⁵ Împărații nu vor fi dați la o parte, atunci când fiara va domni, ci își vor pune în unanimitate puterea în mâna ei. Prin urmare, în principiu, acești împărați vor continua să existe. „Aceștia sunt într-un gând și îi dau puterea și autoritatea lor fiarei” (Apocalipsa 17.13). În Daniel 7.7,8 se vorbește, de asemenea, despre fiara cu cele zece coarne:

---

¹³ Scott (pag. 352) îi enumeră pe împărați, pe consuli, pe dictatori, pe decemviri (zece bărbați) și pe tribunii militari. Această enumerare este oarecum forțată. Unele dintre aceste forme de guvernare au durat doar câțiva ani. Scott susține că termenul „căzut” susține ideea că acestea sunt forme de guvernare, deoarece moartea împăraților succesivi nu este descrisă în acest fel. Smith (pag. 245,246), însă, consideră că exprimarea „căzut” indică o moarte violentă (compară cu 2 Samuel 1.19,25; 3.38) (a se vedea nota de subsol 12).

¹⁴ Totuși, dacă ne gândim la șapte imperii mondiale atunci când ne gândim la „cele șapte” (a se vedea nota de subsol 12), atunci al optulea imperiu trebuie să fie o reînființare a unuia dintre cele șapte anterioare. Ne gândim, desigur, la cel de-al șaselea, Imperiul Roman. Dacă comentatorii se gândesc la „cei șapte” ca la șapte împărați romani anteriori, atunci ei văd în al optulea o reînființare a unuia dintre primii cinci dintre acești împărați, predominant Nero (a se vedea nota de subsol 11). În ceea ce privește formularea „este dintre cei șapte”, Mounce (pag. 316) subliniază că nu se spune: „unul dintre cei șapte” și apoi se citește ceva de genul: „el este ca cei șapte”. Totuși, se poate citi și: „el a aparținut (sau a ieșit din) celor șapte”.

¹⁵ Să se observe cum cele zece coarne nu se văd aici pe fiară, ci se disting de ea. Aceasta se datorează faptului că fiara („ea, de asemenea, este un al optulea”; versetul 11) nu trebuie văzută aici ca întreg Imperiul, ci ca ultimul conducător peste acest Imperiu.

„... iată, un alt corn mic s-a ridicat printre ele și trei din coarne dintâi au fost smulse dinaintea lui”. Deși cei zece împărați îi predau fiarei puterea lor, aceasta va profita de ocazie pentru a doborî trei dintre acești împărați. Acest fapt nu este menționat în Apocalipsa.

„Aceștia vor lupta împotriva Mielului” (Apocalipsa 17.14); aceasta este o referire la modul în care fiara va merge spre pieire. În aroganța sa, dictatorul va îndrăzni să declare război Mielului. După strângerea împăraților la Armagedon (Apocalipsa 16.16), Domnul Isus va apărea; apoi ei se vor întoarce împotriva Lui și vor fi nimiciți de El. Aceasta este descris mai detaliat în Apocalipsa 19. Aici Mielul este numit „Domnul domnilor și Împăratul împăraților” (compară cu Apocalipsa 19.6; 1 Timotei 6.15). Cursul bătăliei este sigur. Mielul Însuși va coborî din cer, și nu numai acesta, ci împreună cu El și „cei chemați și aleși și credincioși”, adică sfinții cerești, despre care citim în Apocalipsa 19.14: „Și oștirile din cer Îl urmău”. În versetul nostru, ei sunt numiți „chemați”, adică fiecare chemat personal de Dumnezeu în acest timp (compară cu 1 Tesaloniceni 2.12); „aleși”, adică aleși de Dumnezeu înainte de întemeierea lumii (compară cu Efeseni 1.4); și „credincioși”, adică fideli, care și-au trăit viața pe pământ în credincioșie (compară cu Apocalipsa 2.12b). Aceștia sunt credincioșii care se află în cer în acest moment și care vor coborî din cer împreună cu Hristos.

Versele 15-18

„Și mi-a spus: »Apele pe care le-ai văzut, unde șade curva, sunt popoare și mulțimi și națiuni și limbi«” (versetul 15). A fost vorba deja despre influența mondială a femeii asupra numeroaselor popoare, în care biserica papală joacă un rol. „Și cele zece coarne, pe care le-ai văzut, și fiara, aceștia o vor urî pe curvă și o vor face pustie și goală și carnea ei o vor mânca și pe ea o vor arde în foc¹⁶” (versetul 16); compară cu Ezechiel 23.25,26,29; 2 Împărați 9.30-37). În Apocalipsa 16.19 am văzut că Dumnezeu va pune capăt marelui Babilon printr-o plagă la al șaptelea potir, chiar la sfârșitul perioadei de judecată din Apocalipsa. Aici se pare că împărații Imperiului Roman sunt cei care vor regla conturile cu Babilonul, marea curvă. Aceasta nu este o contradicție, deoarece aici este vorba despre două judecăți diferite. La începutul necazului cel mare, balaurul va fi aruncat pe pământ (Apocalipsa 12.9) și își va folosi puterea pentru a nu tolera pe pământ altă religie decât idolatria lui Anticrist (Apocalipsa 13.14,15). Aceasta înseamnă că se va pune capăt Bisericii Romano-Catolice la începutul necazului cel mare; cei zece împărați, care își transferă puterea fiarei, vor distruge puterea religioasă a Bisericii Romano-Catolice. În versetul 17 se spune: „Pentru că Dumnezeu a pus în inimile lor să împlinescă gândul Său și să împlinescă unul și același gând și să dea împărăția lor fiarei, până se vor împlini cuvintele lui Dumnezeu.”¹⁷ Odată ce fiara va avea toată puterea, ea nu va mai tolera influența Bisericii Romano-Catolice în vest. Iar atunci când fiara stacojie nu va mai vrea s-o poarte pe femeia care stă pe ea, iar împărații își vor împlini „unul și același gând”, vedem cum „gândul” lui Dumnezeu de a pune capăt creștinătății false se îndeplinește în fundal.

¹⁶ Judecata prin foc este de așteptat pentru o cetate (Apocalipsa 18.8,9,18), dar și pentru o curvă; sub Lege, fiica unui preot, care a curvit, trebuia arsă cu foc (Leviticul 21.9).

¹⁷ Dumnezeu poate folosi pe deplin puterile rele ca instrumente în mâna Sa; compară; Faraon (Exodul 9.16), Sanherib (Isaia 10.5), Nebucadnețar (Ieremia 25.9-14; Daniel 4.17), Cyrus (Isaia 44.28; Ezra 1.1; 7.27), și nu atât de clar: Alexandru cel Mare (Daniel 8.5-8; 11.3) și Augustus (Luca 2.1) (compară cu adnotarea 12). Dublul „sens” este demn de remarcat: Dumnezeu pune „un gând” în cei zece împărați și în fiară, astfel încât aceștia să facă „gândul” Său. Ei nu sunt automate, au o voință proprie, dar această voință este supusă voinței lui Dumnezeu împotriva voinței lor.

A șaptea plagă din Apocalipsa 16.17-21 (vezi în special versetul 19) este tratată în Apocalipsa 18. Sfârșitul puterii *religioase* a Romei nu înseamnă încă, că Babilonul este complet nimicit. Ceea ce rămâne din puterea sa politică, culturală și economică va continua până la sfârșit, iar fiara se va folosi din plin de aceasta. Aceiași împărați, care au pus capăt puterii femeii, îi vedem plângând în Apocalipsa 18.9, nu pentru că le lipsește sistemul lor religios (pe care ei înșiși l-au eliminat), ci pentru că întreaga lor structură politică, culturală și socială va dispărea atunci când Dumnezeu va judeca însăși societatea romană la sfârșitul marelui necaz. Menționăm aceasta pentru a sublinia legătura dintre Apocalipsa 17 și 18. Împărații vor urî *curva* și o vor nimici, iar ceea ce va rămâne va fi Biserica Romano-Catolică ca *cetate*, adică ca sistem politic, economic și cultural golit spiritual, așa cum se spune în versetul 18: „Și femeia pe care ai văzut-o¹⁸ este cetatea cea mare, care are împărăția peste împărații pământului”. Doar acest caracter de „cetate” va rămâne și va fi judecat direct de Dumnezeu abia în Apocalipsa 18, la sfârșitul marelui necaz, cu puțin timp înainte de revenirea lui Hristos, la a șaptea plagă. Prin urmare, judecata se va desfășura în două faze, fiecare dintre acestea fiind descrisă în Apocalipsa 17 și 18.

(b) Babilonul, marea cetate (Apocalipsa 18.1-19.5)

Versetele 1-3

În anexa la capitolele 17 și 18, apostolul explică ce reprezintă Babilonul și de ce trebuie judecat cu orice preț. Așa cum am menționat, Babilonul este descris în două moduri: mai întâi sub forma unei femei (Apocalipsa 17) și apoi sub forma unei cetăți (Apocalipsa 18). Femeia simbolizează un sistem religios, iar cetatea indică faptul că el este și o putere politică, economică și culturală. Aceste ultime caracteristici ies acum în evidență în Apocalipsa 18. Ne aflăm în perioada în care rămășița lui Israel va fi protejată dinaintea puterii lui Antihrist și în care mulți dintre națiuni și Israel vor fi nimiciți. În acest timp, nicio altă religie nu va fi permisă decât idolatria, pe care Antihristul o va ordona, și anume că toți cei din Occident vor fi obligați să se închine în fața chipului primei fiare: în fața conducătorului Imperiului Roman reapărut. Acesta este și motivul pentru care Biserica Romano-Catolică în forma sa religioasă este dată la o parte la începutul acestei perioade.

Apocalipsa 18.1 începe cu cuvintele „după acestea” (de fapt: „după aceste lucruri”), care în Apocalipsă anunță întotdeauna o nouă etapă.¹⁹ „După acestea am văzut un alt înger” (care vine să execute o nouă judecată) „coborând din cer, având mare autoritate; și pământul a fost luminat de gloria lui”. Descrierea acestui înger ne face să presupunem că avem de-a face aici cu Însuși Domnul Isus, dar într-o înfățișare ascunsă. Avem din nou de-a face aici cu o apariție ascunsă,

---

¹⁸ Aici, pentru a patra oară în Apocalipsa 17, este interpretat un element din viziunea lui Ioan; vezi versetele 8, 12 și 16 („văzut” de patru ori). Acestea sunt câteva dintre cele (potrivit lui Smith; pag. 248) peste patruzeci de simboluri, care sunt interpretate în Apocalipsa însăși.

¹⁹ Deși în Apocalipsa 18, ca și în Apocalipsa 17, este vorba despre marea curvă, există diferențe remarcabile. În Apocalipsa 18, fiara și împărații ei nu sunt menționați deloc, și nici poziția Babilonului ca femeie sau curvă (cu excepția privirii retrospective din versetul 3). Dacă în Apocalipsa 17 este vorba de judecata Babilonului ca „curvă”, adică ca putere religioasă falsă, în Apocalipsa 18 este vorba de judecata lui ca „cetate”, adică ca putere economică-culturală-politică. Cei zece împărați ai fiarei o urăsc (Apocalipsa 17.16), „împărații pământului” o deplâng (Apocalipsa 18.9).

în care totuși putem recunoaște pe Domnul, așa ca în Apocalipsa 8.3 și Apocalipsa 10.1.²⁰ Aceasta nu poate fi decât o apariție ascunsă, deoarece venirea Sa nu are loc încă sau nu a avut loc încă. Cuvântul grecesc pentru înger înseamnă „mesager” și nu se referă întotdeauna la slujitorii cerești ai lui Dumnezeu. În opinia mea, Hristos este aici mesagerul lui Dumnezeu în marea Sa putere și glorie, cu care luminează pământul. Aici El este Judecătorul, la fel cum El este Preotul în Apocalipsa 8.3 și Împăratul în Apocalipsa 10.1.

Dumnezeu judecă Babilonul cu puțin timp înainte de revenirea lui Hristos, la fel cum Hristos va judeca fiara la scurt timp după revenirea Sa, așa cum vom vedea în Apocalipsa 19. „Îngerul”, adică Domnul Isus Însuși, „a strigat cu glas tare, spunând: »A căzut, a căzut²¹ Babilonul cel mare! și a devenit locuință a demonilor ...« (versetul 2). Aici ne este descrisă starea Babilonului după evenimentele din Apocalipsa 17.16, când această biserică va fi lipsită de puterea sa religioasă, așa că doar Antihristul și „fiara” vor mânui sceptra religioși din „Occidentul creștin”²². Babilonul va fi doar o locuință pentru demoni. Apocalipsa 17.16 descrie deci căderea religioasă a Babilonului. „Cetatea” a devenit o „închisoare²³ a oricărui duh necurat și închisoare a oricărei păsări necurate și urâte” (versetul 2; compară cu Ieremia 13.21). Scriptura vorbește adesea în termeni denigratori despre păsările cerului, de exemplu în legătură cu copacul cel mare din Matei 13.31,32 (în parabola seminței de muștar), care este o imagine a creștinătății false, în care aceste păsări necurate își găsesc casa și hrana (compară cu Isaia 34.11-15; Ieremia 5.27; Daniel 4.12).

„Pentru că toate națiunile au băut din vinul furiei curviei ei” (versetul 3a). Am studiat deja această expresie în Apocalipsa 14.8 și Apocalipsa 17.2. Această „curvie” constă într-o legătură impură și rea între marea „curvă” și lume. Conform 2 Corinteni 11.2, Biserica trebuie să fie o fecioară curată, unită cu Domnul, logodită cu un singur bărbat. Imaginea curvei este folosită pentru a arăta cum biserica responsabilă și-a rupt unirea cu Domnul, pentru a se implica cu o lume vrăjmașă. Prin urmare, în practică, fiecare credincios ar trebui să tragă consecința din

---

²⁰ Walvoord și Smith consideră că acest înger nu poate fi Hristos, deoarece se vorbește despre „un alt (în greacă *allos*) înger”, care, în opinia lor, se leagă cu Apocalipsa 17.1. Hristos nu poate fi pus pe același nivel cu cei șapte îngeri cu trâmbițe. Cu toate acestea, este discutabil dacă expresia „alt înger” din Apocalipsa nu este un fel de *terminus technicus*, care se referă adesea la Hristos într-o formă ascunsă, fără a-L plasa pe același nivel cu îngerii normali. Este adevărat că aici nu se spune *heteros* („altfel” în sensul de diferit, de alt fel; acest cuvânt nu apare în vocabularul Apocalipsei, de altfel), dar poate că *allos* aici înseamnă doar că există un alt „înger” pe lângă îngerii menționați, dar (din context) unul foarte special. Să se citească, de exemplu, Apocalipsa 18.1 alături de Apocalipsa 21.23, unde gloria lui Dumnezeu este cea care luminează Ierusalimul. Ne putem gândi atunci la un înger obișnuit în Apocalipsa 18.1? Mounce (pag. 322) se gândește cu privire la gloria din versetul 2 ca fiind chiar Șechina, care a părăsit odinioară Templul din cauza curviei lui Israel, dar care se întoarce mai târziu în templul reconstruit (Ezechiel 10.4,18; 43.2-5).

²¹ Forma „a căzut” este timpul aorist în ambele cazuri, exprimând bruschețea și iminența căderii. În Isaia 21.9 (LXX), aceeași expresie este la timpul perfect, care indică starea permanentă a unei căderi. Timpul trecut arată că profeția este absolut sigură, chiar dacă nu a fost încă împlinită (compară cu Iuda 14).

²² Scott (pag. 366) crede că în versetul 2 avem starea Babilonului după judecata din Apocalipsa 18.4-24, deci nu după judecata din Apocalipsa 17 și înainte de cea din Apocalipsa 18. Cu toate acestea, mi se pare că versetul 2 este explicat prin versetul 3 („pentru că ... curviei ei”) și, în consecință, prin Apocalipsa 17; dar versetul 3 indică anticipat restul din Apocalipsa 18, așa că este dificil de decis.

²³ Cuvântul *phulake* din greacă, tradus cu „închisoare” în Apocalipsa 2.10 și Apocalipsa 20.7; literal „pază, strajă”. Aici poate un turn de veghe (ca în Habacuc 2.1 LXX): demonii, ca niște păsări, își construiesc cuiburile în turnurile ruinate, care se ridică din molozul orașului, și veghează asupra cetății căzute, așa cum păsările de noapte își pândesc prada (Swete). În același timp, acest Babilon este o „închisoare”, care este un iad chiar și pentru demoni (Greijdanus).

versetul 4 și să se separe de orice sistem religios, care a intrat în legături impure cu lumea neevlavioasă.

„... împărații pământului au curvit cu ea și negustorii pământului s-au îmbogățit prin puterea luxului ei” (versetul 3b). Trebuie să clarificăm aici ceva, care este foarte important pentru studiul Apocalipsei 18. Aici nu este vorba doar despre curvie religioasă, adică de o legătură impură și rea a bisericii cu lumea, ci și de îmbogățirea împăraților pământului și a negustorilor prin puterea luxului lor; aceasta arată semnificația economică a acestui sistem. Babilonul nu este doar o biserică, ci și o mare putere politică și economică în această lume.

Versetele 4-8

„Un alt glas” aduce un mesaj de avertizare (versetul 4), care a răsunat în toate timpurile; este o chemare la despărțire de rău.²⁴ Aici el se adresează direct celor care au intrat în uniune cu curva sau cu fiicele ei. Am văzut că în timpul marelui necaz vor exista din nou credincioși, cei care se vor întoarce la Domnul Isus pentru a-L aștepta din cer, când va veni să-Și instaureze Împărăția. Poate că printre ei există suflete sincere, care se alătură acestei biserici false din neștiință. Această chemare are o semnificație extrem de practică în toate timpurile, chiar și în timpul nostru, chiar și în timpul lui Ioan, când au apărut primele semne ale bisericii false. Așadar, această chemare se adresează tuturor credincioșilor adevărați, pentru a le reaminti de responsabilitatea lor de a se separa de orice sistem religios caracterizat prin idolatrie și curvie.

Acest glas avertizează: „Ieșiți din ea, poporul meu” (versetul 4). În Noul Testament suntem adesea chemați să ne separăm. În 2 Corinteni 6.17 este vorba despre separarea de lume; în Evrei 13.13 este vorba despre separarea de iudaism, care îl respinge pe Hristos. În cele din urmă, în 2 Timotei 2.19-22 ni se cere să ne separăm de creștinii falși. Aici sunt aproape aceleași cuvinte ca în 2 Corinteni 6.17, dar aici este vorba despre separarea de o biserică considerată creștină, dar care este de fapt legată de lume.

„Ieșiți din ea, poporul meu, ca să nu fiți părtași păcatelor ei”. Există mulți oameni care cred că pot rămâne în astfel de sisteme și susțin că nu au nimic de-a face cu păcatele altora. Aceasta este o mare eroare, iar aici găsim una dintre numeroasele dovezi ale ei. Nu trebuie să participi personal la rău, pentru a fi întinat de el, ci pur și simplu prin rămânerea într-un astfel de sistem. Un credincios are părtașie cu păcatele unui sistem dacă nu se separă de el (compară cu 2 Ioan 11). Aceasta este o considerație foarte serioasă pentru toți credincioșii adevărați, care sunt încă în astfel de sisteme, care Îl resping pe Hristos.

„...să nu primiți din plăgile ei” (versetul 4c). Cine menține în mod conștient astfel de legături va trebui să suporte consecințele. Aceasta nu înseamnă că un credincios adevărat va fi pierdut pentru totdeauna, ci că, în cadrul guvernării lui Dumnezeu pe pământ, el va trebui să suporte consecințele legăturilor sale false, și anume, plăgile teribile care se vor abate asupra Babilonului (versetul 8). Pentru ultima dată în Scriptură, credincioșii sunt chemați aici să se despartă pentru a sta ca o fecioară curată pentru Domnul, așa cum se cuvine adevăratei Sale mirese.

---

²⁴ În Isaia 48.20; 52.11 și Ieremia 50.8; 51.6,9,45, această poruncă a fost dată literalmente lui Iuda, care se afla în captivitatea babiloniană. Compară o aplicație similară în 2 Corinteni 6.17.

„Pentru că păcatele ei au ajuns [s-au îngrămădit²⁵] până la cer și Dumnezeu Și-a amintit de nedreptățile ei. Răsplățiți-o cum v-a răsplătit și ea; și întoarceți-i dublu [îndoțiți-i îndoiti], potrivit faptelor ei” (Apocalipsa 18.5,6). Ea s-a făcut vinovată de sângele sfinților și al profetilor (Apocalipsa 17.6; 18.20,24; 19.2); Roma va primi răsplata pentru aceasta. Ea nu a încetat niciodată să se opună libertății religioase și a răsplătit binele cu rău. Acesta este motivul pentru care ea își va primi răsplata dublă: „Amestecați-i dublu în paharul în care a amestecat ea”.²⁶ În Apocalipsa 14.10 și 16.9, Domnul a vorbit despre paharul mâniei lui Dumnezeu, pe care Babilonul îl va primi să-l bea. După ce i-a lăsat pe alții să bea din paharul ei (Apocalipsa 17.4), ea însăși va trebui să bea paharul mâniei lui Dumnezeu.

„Pe cât s-a glorificat și a trăit în lux, pe atât dați-i chin și întristare! Pentru că zice în inima ei: »Șed ca împărăteasă și nu sunt văduvă și nu voi vedea nicidecum întristare«” (versetul 7). Există numeroase versete în Isaia și mai ales în Ieremia 50 și 51 care vorbesc despre judecata lui Dumnezeu, care se va abate asupra Babilonului istoric. De exemplu, expresia „Nu sunt văduvă” provine din Isaia 47.8. Această imagine a unei văduve este în mod clar diferită de cea a unei soții, a unei femei logodite și a unei mirese. Scriptura folosește toate aceste imagini în legătură cu Biserica. În 2 Corinteni 11.2 ea este o „logodnică”, în Apocalipsa 22.17 ea este o „mireasă”, în Efeseni 5.22-33 ea este o femeie (soție), care este iubită de soțul ei. Prin văduvă în sens figurat, Scriptura înțelege o femeie care și-a pierdut soțul și este singură pe pământ, îndurerată de această pierdere și în deplină dependență de Dumnezeu. Compară cu 1 Timotei 5.5: „Iar cea care este *cu adevărat* văduvă”, adică cea care nu este ajutată de oameni, ci este dependentă de Dumnezeu și de harul Său. Dar Babilon spune că nu este văduvă, exprimând că ea nu duce lipsă de soțul ei și nici nu se simte dependentă de Domnul glorificat, ci își găsește satisfacția în ceea ce îi oferă lumea. Ea nu are nevoie de Dumnezeu și de harul Său. În Evanghelia după Luca găsim cinci văduve, care ne îndreaptă atenția asupra dependenței noastre de Dumnezeu. Dar femeia, pe care o vedem aici, își arată independența față de Domnul.

Dumnezeu spune: „De aceea, într-o singură zi²⁷ vor veni plăgile ei, moarte și întristare și foamete” (versetul 8). Mai târziu se spune: „într-un singur ceas” (versetele 16 și 19). Versetul 8 arată ceea ce am văzut în Apocalipsa 16.19 la al șaptelea potir, adică în descrierea judecăților în ordine istorică. În această digresiune, ne aflăm din nou în punctul în care potirul lui Dumnezeu este vărsat asupra Babilonului cel mare. Acum descrierea este mai detaliată: „Moarte și întristare și foamete și va fi arsă cu foc, pentru că Domnul Dumnezeu [adică Iahve Elohim], care o judecă, este puternic”. Împărații pământului vor jeli și vor plânge când vor vedea căderea acestui centru economic și cultural al lumii și tulburările care vor apărea ca urmare în economia mondială.

Când am studiat cea de-a șaptea plagă, am arătat că Dumnezeu va pune capăt întregii culturi din Occident. Prin natura sa, omul este conceput pentru cultură. Însă, cultura, care a apărut în

²⁵ Cuvântul grecesc *kollao*, înseamnă literalmente lipit împreună, unit cu mortar ca pietrele într-o clădire; poate o aluzie la Turnul Babel (Geneza 11.4), unde a început istoria proastă a Babilonului (vezi adnotarea 2).

²⁶ Versetul 6 începe cu o referire la legea răsplătirii din Vechiul Testament (*lex talionis*): ochi pentru ochi, dinte pentru dinte (la fel și în versetul 7a). Dar această lege este aplicată dublu din cauza gravității păcatelor Babilonului (compară sub lege Exodul 22.4,7,9 și profetic Isaia 40.1; Ieremia 16.18; 17.18; dar și Isaia 61.7). „Îndoțiți-i îndoiti” nu înseamnă probabil de patru ori, ci pur și simplu: „răsplățiți-i dublu”. Finalul versetului 6 este chiar diferit; aici nu este vorba de o parte dublă într-un pahar deja plin (aceasta este imposibil), ci: paharul plin a curviei Babilonului (versetul 3; Apocalipsa 14.8; 17.4) întâmpină perechea lui, „dublul”, în paharul plin al mâniei lui Dumnezeu (Apocalipsa 16.19).

²⁷ O singură zi” nu se referă la durata judecății, ci la venirea deodată a acesteia; compară cu „un singur ceas” din versetele 10,16 și 19.

Geneza 4, a fost o cultură fără Dumnezeu, iar această stare este răspândită în întreaga lume. Creștinismul nu este împotriva culturii, ci împotriva unei culturi care este impregnată de stricăciunea demonică a lumii. Este frapant ce rol important a jucat Biserica Romano-Catolică în istoria culturii, atât în știință, cât și în pictură și muzică. Timp de peste o mie de ani (între 500 și 1500), Biserica Romană a dominat cultura occidentală. Roma nu a fost doar centrul religios, ci și, pentru o lungă perioadă de timp, centrul cultural al Occidentului, după cum vom vedea la sfârșitul Apocalipsei 18. Este important ca creștinii să învețe să facă distincția între ceea ce ar trebui să fie cultura în lumina lui Dumnezeu și ceea ce este ea de fapt într-o lume fără Dumnezeu. Acesta este motivul pentru care Apocalipsa 18 este atât de important: ne arată cum judecă Dumnezeu o astfel de cultură.

Versetele 9-14

Împărații pământului „vor plânge și se vor jeli pentru ea” (versetul 9).²⁸ Acești împărați, inclusiv „cei zece împărați” (compară cu Apocalipsa 16.14; 17.12,16,13), toți conducătorii din Occident și chiar mai departe, vor jeli după marele Babilon. Ei au „curvit” cu ea (au devenit stricați moral cu ea) și s-au îmbogățit prin puterea belșugului ei. Când vor vedea fumul arderii ei, se vor ține la distanță de frica chinului ei și vor spune: „Vai, Vai, cetatea cea mare, Babilonul, cetatea cea tare!”²⁹ (versetul 10). Trei grupuri de oameni jelesc aici: „împărații pământului” (versetul 9), „negustorii pământului” (versetul 11), a căror lamentație o auzim în versetul 16 și, în sfârșit, în versetul 17, „orice cârmaci, și oricine călătorește pe mare spre vreun loc, și marinarii, și toți cei care lucrează pe mare”, toți rostesc aceleași cuvinte în versetul 19: „Vai, vai, cetatea cea mare!”. De aici reiese clar cât de mare este puterea acestui așa-zis sistem creștin în lumea de astăzi. Cum este posibil ca lumea să fi devenit atât de dependentă de această falsă biserică creștină, care este complet contrară gândurilor lui Dumnezeu? Ea a domnit, dar de unde a venit ideea de a domni, în timp ce Domnul Isus nu domnește încă? Credincioșii din Corint au vrut să domnească (1 Corinteni 4.8), dar ei s-au rătăcit în perioada mântuirii. Domnul Isus este încă respins în și de această lume, iar noi vom domni cu El doar atunci când El Însuși Își va primi Împărăția. Aceasta era marea greșeală a bisericii, de a vrea să domnească pe acest pământ, în timp ce El era încă respins aici.

„Și negustorii pământului vor plânge și se vor întrista pentru ea, pentru că nimeni nu le va mai cumpăra marfă” (versetul 11). Ei erau dependenți de acest sistem economic; când marele Babilon va fi distrus, inima Occidentului va fi luată, ca să spunem așa, nu numai în sens religios (care va avea o influență mult mai mică), ci mai ales în sfera economică. Duhul Sfânt menționează șapte tipuri de mărfuri, pentru a ne face o idee despre amploarea comerțului

---

²⁸ Paralelele dintre această parte și Ezechiel 26-28 (judecata asupra Tirului) sunt foarte remarcabile: versetul 9 (Ezechiel 26.16; 27.30-34), versetul 10 (Ezechiel 26.17), versetul 11 (Ezechiel 27.36), versetele 12,13 (Ezechiel 27.12.13,22), versetul 16 (Ezechiel 28.13), versetul 17 (Ezechiel 27.27-29), versetul 18 (Ezechiel 27.32), versetul 19 (Ezechiel 27.30-34), versetul 21 (Ezechiel 26.21), versetul 23 (Ezechiel 26.13). Aceasta indică o legătură spirituală între Tir și Babilon/Roma, iar aceasta este confirmat de faptul că puterea îngerească, din spatele Tirului (Ezechiel 28.11-19), este aceeași cu cea din spatele Babilonului (Isaia 14.12-14), adică Roma (vezi Apocalipsa 12.9): și anume, balaurul.

²⁹ Ceea ce frapează este accentul pus pe caracteristicile Babilonului prin repetarea articolului în greacă: „cetatea, cea mare, Babilonul, cetatea, cea tare”, adică tocmai cetatea, care era considerată atât de mare și puternică, nu este nici mare, nici puternică în ceasul judecății sale.

Babilonului.³⁰ Acestea sunt (1) bijuterii (metale prețioase și giuvaiere), (2) țesături fine pentru îmbrăcăminte, (3) obiecte prețioase (de la lemn de tuia³¹ până la marmură), (4) mirodenii și tămâie, (5) mâncare și băutură, (6) mijloace de transport.³² În afară de aceasta, se pare că a existat comerț cu (7) „trupuri și suflete de oameni” (versetul 13).³³ 2 Petru 2.3 ne învață că învățătorii și profeții falși fac comerț cu oamenii: ei „vor căuta câștig de la voi”. Ne gândim aici la timpul comerțului cu indulgențe, când Biserica Romano-Catolică făcea realmente comerț cu suflete. Este aproape de neconceput că s-ar putea întâmpla așa ceva, dar Dumnezeu avertizează Biserica în legătură cu aceasta în acest pasaj.

Dacă suntem atenți la ordinea bunurilor de comerț, trebuie să ajungem la concluzia că ultimul articol, „sufletele oamenilor”, are mai degrabă valoare inferioară pentru această biserică, mult mai puțin valoros decât, de exemplu, aurul și perlele, care sunt la început. „Și fructele dorite de sufletul tău s-au depărtat de la tine” (versetul 14); tot ceea ce o încânta și de care se bucura a fost luat de la ea, „și toate cele alese și strălucite au pierit de la tine și nu le vor mai găsi nicidecum³⁴”. Bijuteriile și obiectele ei prețioase i-au fost luate pentru totdeauna.

Versetele 15-24

„Negustorii acestor lucruri, care s-au îmbogățit prin ea, vor sta departe, de teama chinului ei, plângând și întristându-se și spunând: »Vai, vai, cetatea cea mare, cea îmbrăcată cu in subțire și purpură și stacojiu, și împodobită cu aur și pietre prețioase și perle! pentru că într-un singur ceas a fost pustiită o bogăție așa de mare«” (versetele 15,16). Judecata curvei cu ajutorul celor zece împărați are loc în etape: o urăsc, o fac să fie singură și goală, îi mănâncă carnea, o ard cu foc (Apocalipsa 17.16). Dar judecata lui Dumnezeu se desfășoară într-o singură etapă, precum cele șapte potire, care sunt turnate într-o succesiune rapidă. Sfârșitul vine foarte brusc pentru această biserică. Cu greu ne putem imagina astăzi că tot ceea ce ne amintește de această biserică va fi dispărut atunci din lume. Deodată, lumea va plânge, nu din cauza oamenilor care aparțin acestei biserici și care vor fi pierduți, ci pentru că toată această bogăție va fi dispărut. Acesta este adevăratul motiv pentru plânsul și jalea negustorilor.

Nu numai cei care locuiesc pe pământ, ci și cei care se află pe mare, adică (dacă înțelegem la figurat) lumea națiunilor, care nu aparțin Imperiului Roman (cf. 17:1.15), vor plânge și se vor

³⁰ Următoarea listă oferă, de asemenea, o impresie despre luxul excesiv din Roma în acea perioadă (a se vedea Barclay II, pag. 200-213). La unul dintre banchetele lui Nero, numai trandafirii egipteni costau echivalentul a sute de mii de mărci. Împăratul Vitellius, care a domnit mai puțin de un an, a cheltuit miliarde, în principal pe mâncare. La banchetele sale, creierul de păun și limbile de privighetoare, printre altele, împodobeau mesele. Un roman s-a sinucis, după ce a spulberat o avere, pentru că nu putea trăi cu ce i-a mai rămas, un milion.

³¹ Lemn tare, parfumat, închis la culoare, cu o fibră foarte frumoasă, folosit la Roma pentru mobilă de lux și pentru lucrări de intarsie.

³² Cuvântul grecesc pentru „car” (adică pentru trăsura cu patru roți) *rheda* este de origine celtică (!), care a ajuns în greacă prin intermediul latinei (*reda* sau *raeda*). Etimologic este înrudit cu cuvântul nostru „a călări”.

³³ „Trupuri” înseamnă „sclavi”; compară cu Geneza 36.6 „suflete” („trupuri” în LXX). În ebraică, „suflete de oameni” înseamnă de asemenea „sclavi” (Ezechiel 27.13; compară cu Numeri 31.35; 1 Cronici 5.21). De asemenea, s-ar putea traduce: „trupuri, respectiv suflete de oameni”, adică sclavi.

³⁴ Regăsim expresia „nicidecum” (găsit, auzit) de șapte ori în versetele 14 și 21-23, cu mici modificări.

tângui pentru bogăția pierdută (versetele 17-19).³⁵ Consecințele acestei judecăți divine vor fi resimțite în fiecare colț al pământului. Toți vor jeli marea cetate, pentru că toți au beneficiat de ea într-o măsură mai mare sau mai mică (versetul 19).

Dar urmează mai mult. O altă voce răsună: „Bucură-te de ea, cerule, și voi, sfinților și apostolilor³⁶ și profeților! pentru că Dumnezeu a judecat cauza voastră împotriva ei.” (versetul 20). La judecata finală asupra Babilonului, Dumnezeu îi va răzbuna pe cei al căror sânge de martir a fost vărsat de ea: sfinții, apostolii și profeții (Apocalipsa 17.6). Au murit mai mulți martiri prin această biserică decât în întregul Imperiu Roman! Este vorba despre cazul acestor martiri, în care Dumnezeu judecă în favoarea lor, făcând răzbunare pe această mare cetate. Este treaba lui Dumnezeu. În Romani 12.19 se spune: „Nu vă răzbunați singuri”. Martirii au suferit și au îndurat fără să se împotrivescă, știind că Dumnezeu va executa într-o zi judecata.³⁷

Acum a sosit definitiv momentul sfârșitului: „Și un înger puternic³⁸ a ridicat o piatră, ca o piatră mare de moară, și a aruncat-o în mare, spunând: »Cu o astfel de violență va fi aruncat Babilonul, cetatea cea mare, și nicidecum nu se va mai găsi«” (versetul 21; compară cu Ieremia 51.58,61-64). Urmează apoi o listă de cinci domenii culturale, dintre care unele au fost deja menționate, care aparțin întregii culturi occidentale și sunt strâns legate de Roma (versetele 22,23): mai întâi muzica, apoi arta (sau: meșteșugurile) în general, apoi mai special sunetul pietrelor de moară (comerțul și industria), lumina lămpii și vocea miresei și a mirelui (aluzie la falsa bucurie a acestei biserici); toate acestea vor lua sfârșit.

„Pentru că negustorii tăi erau cei mari ai pământului” (versetul 23b). Aceștia nu erau comercianți individuali, ei aparțineau oamenilor de afaceri puternici (mari industriași, bancheri), care au o mare influență în această lume. „Pentru că prin vrăjitoria ta au fost înșelate toate națiunile.” „Vrăjitoria” este magia demonică, ocultismul în sensul cel mai larg. Această biserică nu numai că nu a combătut demonia, dar chiar a primit-o cu brațele larg deschise. În 1 Timotei 4.1-3 găsim unele dintre caracteristicile bisericii romane de mai târziu, de exemplu interdicția căsătoriei și porunca de a se abține de la anumite alimente. Aceste lucruri sunt numite în secțiunea menționată mai sus „învățăături ale demonilor”. În 2 Timotei 3.1-8 este vorba despre zilele din urmă; îi găsim acolo pe vrăjitorii (!) Iane și Iambre, care s-au împotrivit lui Moise în Egipt, la fel cum această biserică pretins „creștină” (dar ocultă) se împotrivesc adevărului. Ea a avut o influență așa de mare în Occident, pentru că prin puterea sa ocultă i-a legat pe cei mari

---

³⁵ În Apocalipsa 18 se subliniază în mod repetat că negustorii și comercianții s-au îmbogățit prin Babilon (versetele 3,9,11,15,19,23). Despre Roma antică se spunea deja că negustorii care își aveau acolo centrul lor comercial au ajuns într-o poziție de frunte, au devenit adevărați conducători comerciali, în timp ce Roma, la rândul ei, a dobândit prin aceasta o influență mondială, pe care a exercitat-o în detrimentul altora, deoarece toate popoarele au adoptat nivelul său de viață reprobabil și religia sa prin relațiile comerciale cu Roma (Swete, pag. 241).

³⁶ Singura referire din Apocalipsă la „apostoli”, probabil la martiriul lor. Cel puțin Iacov (Faptele apostolilor 12.1,2), Petru și Pavel fuseseră deja uciși când a fost scrisă Apocalipsa. „Profeții” din acest verset sunt cei din Noul Testament (Efeseni 2.20; 3.5).

³⁷ Caird (pag. 228-230) traduce: „Dumnezeu a pus asupra ei judecata pe care ea a făcut-o asupra voastră”, ceea ce se potrivește bine cu versetul 6.

³⁸ Acesta este al treilea „înger puternic” din Apocalipsa, după cei din Apocalipsa 5.2 (în legătură cu cartea cu cele șapte peceti) și Apocalipsa 10.1 (în legătură cu cartea mică). Cele trei reprezintă trei „domenii” ale judecății: Imperiul Roman, Israel și marele Babilon.

ai pământului de ea. „Și în ea s-a găsit sângele profetilor și al sfinților și al tuturor celor înjunghiați pe pământ”, ni se spune (compară versetul 20; Apocalipsa 17.6).³⁹

Versetele 19.1-5

Cuvintele „după aceasta” de la începutul Apocalipsei 19 arată că acum începe o nouă parte, dar una care o urmează direct pe cea anterioară. Strigăte de bucurie se vor auzi în cer.

„După acestea am auzit în cer ca⁴⁰ un glas puternic de mulțime mare, spunând: „Aleluia!” (versetul 1). Aceasta este prima dată în Noul Testament când se aude un Aleluia. În versetele 1-6 găsim cuvântul „Aleluia” de patru ori, în timp ce acesta nu apare nicăieri altundeva în Noul Testament.⁴¹

Judecățile lui Dumnezeu, mânia lui Dumnezeu împotriva Babilonului, au luat sfârșit aici; de asemenea, este remarcabil faptul că cuvântul „Aleluia” apare pentru prima dată în Vechiul Testament în Psalmul 104.35; acest psalm vorbește profetic despre Împărăția milenară.

O mulțime mare strigă aici: „Aleluia”; după părerea mea, această mulțime este formată fără deosebire din toți credincioșii care se află în cer în acest moment.⁴² Această mulțime se bucură cu bucurie mare: „Mântuirea și gloria și puterea sunt ale Dumnezeului nostru!” (adică vin de la El sau aparțin Lui).⁴³ „Pentru că adevărate și drepte sunt judecățile⁴⁴ Lui; pentru că a judecat-o pe curva cea mare, care a stricat pământul cu curvia ei, și a răzbunat sângele robilor Săi din

---

³⁹ Aceștia sunt martirii din istoria Bisericii, care trebuie deosebiți de cei care vin din necazul cel mare; martiriul lor este atribuit celor care locuiesc pe pământ (Apocalipsa 6.10), respectiv fiarei (Apocalipsa 11.7; 13.7,15).

⁴⁰ Acest „ca” nu înseamnă că nu poate fi o voce umană (spre deosebire de Greijdanus). Este probabil doar menit să exprime o anumită incertitudine în recunoașterea vocii (compară cu Apocalipsa 4.6,7; 6.6; 8.8; 13.3; 14.2c,3; 15.2; 19.6).

⁴¹ În greacă *allelouia*. Acest cuvânt și al nostru „aleluia” provin din ebraicul *halleluia*, care înseamnă „laudă pe Jah”, adică pe Iahve (Domnul). Cuvântul este deja inclus în greacă în LXX; el se află ca un titlu deasupra diferiților psalmi (Psalmul 105-107, 111-114 etc.).

Apocalipsa 19.1-6 a fost numit corul Aleluia al Noului Testament (à la Händel). Găsim o variantă a acestui Aleluia în versetul 5: „Lăudați pe Dumnezeul nostru”. Acest pasaj ne arată legătura liturgică dintre biserica primară și sinagogă, întrucât Aleluia juca un rol major în ambele slujbe. Aceasta este valabil mai ales pentru așa-numitul Hallel (Psalmii 113-118), care era cântat la Paștele iudaic (compară cu Matei 26.30!) datorită referinței la ieșirea din Egipt (Psalmul 114.1), care era un fel de înviere (Psalmul 115.17,18, 116.3,4,8,9). Acesta este motivul pentru care Hallel a fost inclus și în toate liturgiile pascale ale bisericii primare. Versetul 5 este o referire clară la acest Hallel (vezi Psalmul 113.1; 115.13; compară și cu Psalmul 134.1; 135.1,20). Shepard (pag. 96) vede și o paralelă între versetele 6-10 și Paște: așa cum liturgia pascală din Biserica primară se încheia cu celebrarea Cinei Domnului, la fel și aici „Hallel” din versetele 1-6 este urmat de Cina nunții Mielului.

Faptul că ultimul Aleluia este în versetul 6 arată că acest verset este continuarea directă a versetelor 1-5. Împărțirea noastră, care face o secțiune între versetele 5 și 6, este de asemenea relativă; bucuria pentru căderea falsei mirese (versetele 1-5) și anunțarea adevăratei mirese (versetele 6-10) formează un întreg coerent.

⁴² Walvoord (pag. 268) preferă să se gândească la martirii din necazul cel mare datorită paralelei cu Apocalipsa 7.9 („mulțime mare”), dar eu văd mai degrabă un contrast: în Apocalipsa 7, mulțimea mare care este introdusă în Împărăția păcii pe pământ trecând prin necazul cel mare, în Apocalipsa 19, mulțimea mare din cer.

⁴³ Nu Hristos, ci Dumnezeu, este Cel care este preamărit aici ca fiind Judecător al Babilonului. Hristos este judecătorul fiarei, ceea ce El va dovedi la primul Său act după revenirea Sa (versetele 11-21).

⁴⁴ În Apocalipsa 16.7, aceleași cuvinte sunt rostite din altar, adică în legătură cu martorii și martirii de pe pământ (altarul este locul de mijlocire; Apocalipsa 8.3-5). Aici cuvintele vin din cer, mai precis: de pe tron (versetul 5), adică în legătură cu guvernarea lui Dumnezeu.

mâna ei⁴⁵ [compară cu Apocalipsa 17.6; 18.20,24]”. Și a doua oară au spus⁴⁶: „Aleluia! Și⁴⁷ fumul ei se ridică în vecii vecilor!“ (versetele 2,3).

În versetul 4, cercul se micșorează și, la fel ca în Apocalipsa 4 și 5, auzim doar despre bătrânii și cele patru făpturi vii că se prosternau împreună, închinându-se și exclamând: „Amin! Aleluia!” Toți aceștia sunt menționați aici pentru ultima dată. Prima dată i-am întâlnit pe bătrâni în Apocalipsa 4.4, unde stăteau pe 24 de tronuri în cer. În Apocalipsa 5, ei erau în legătură directă cu tronul lui Dumnezeu și al Mielului. Am văzut că acești bătrâni reprezintă toți credincioșii glorificați, care se află în cer după răpirea credincioșilor, adică credincioșii care aparțin Bisericii și credincioșii Vechiului Testament.

Nu mai puțin de patru simboluri sunt folosite în Apocalipsa pentru a reprezenta Biserica:

(a) *Bătrânii*, care includ și pe credincioșii Vechiului Testament; acești bătrâni vor domni cu Hristos în Împărăția păcii. Deoarece este vorba despre judecățile lui Dumnezeu și despre Împărăția pe pământ, aici nu se face nicio distincție între credincioșii care fac parte din Biserică și credincioșii Vechiului Testament. Dar

(b) când vine vorba de nunta Mielului, există din nou o diferență: numai Biserica Dumnezeului celui viu este *mireasa* Mielului.

(c) După bătrâni și mireasă, al treilea simbol este *cetatea*, Noul Ierusalim (Apocalipsa 21).

(d) Al patrulea simbol îl vom întâlni abia în versetul 14: „*oștile [de război] din cer*”, care Îl urmează pe Domnul „pe cai albi”, „îmbrăcate în in subțire, alb și curat” (vom vedea că și credincioșii din Vechiul Testament fac parte din acestea). Atunci când este vorba despre poziția lor cerească, despre înțelegerea pe care ei o au cu privire la căile lui Dumnezeu, simbolul *bătrânilor* este cel mai potrivit. Dacă este vorba despre legătura de dragoste cu Mirele, *mireasa* este simbolul potrivit. Când este vorba de poziția ei în Împărăție, ea este comparată cu o *cetate*, care va fi capitala Împărăției cerești, ca să spunem așa. În cele din urmă, când vine vorba de luptă, Duhul Sfânt nu poate folosi imaginea unei femei, ci El vorbește despre *oștiri*. Apoi, cercul devine și mai mic și auzim un singur glas emanând din tron.⁴⁸ Această voce spune: „Lăudați pe Dumnezeul nostru, toți robii Lui, și cei care vă temeți de El, mici și mari!” (versetul 5). „Toți robii Lui” este cu siguranță termenul cel mai general pentru toți credincioșii. Este chiar posibil ca îngerii să fie incluși, deoarece în versetul 10 îngerul îl numește pe Ioan tovarășul său de slujire. Toți robii lui Dumnezeu în sensul cel mai larg al cuvântului, fie că sunt „mici” sau „mari”,⁴⁹ sunt numiți cei care „se tem” (se închină) de Domnul și sunt chemați să-L laude pe Dumnezeu, să I se închine.

⁴⁵ „Din mâna ei” înseamnă aici „la ea”; compară aceeași expresie în 2 Împărați 9.7. Ideea este aceeași ca în expresia mai clară „cer din mâna voastră” (2 Samuel 4.11); răzbunarea pe cel care a făcut răul este cerută, ca să spunem așa, din mâna lui (= de la el). Avem aici răspunsul la cererea martirilor din Apocalipsa 6.10, care îi cer lui Dumnezeu să răzbune sângele lor (Smith, pag. 258).

⁴⁶ În greacă *eirekan*, un așa-numit perfect dramatic, precum „a luat” din Apocalipsa 5.7 și 8.5, care descrie un eveniment într-un mod neobișnuit de viu. Cuvintele încă rezonază, ca să spunem așa.

⁴⁷ Acest „și” este probabil un ebraism, care trebuie citit aici „căci”.

⁴⁸ Nu este glasul lui Dumnezeu, nici cel al lui Hristos (care nu ar fi spus „al nostru”, ci „al meu”; vezi Apocalipsa 3.12; Ioan 20.17). Este glasul uneia dintre ființele cerești din jurul tronului, sfânt sau înger.

⁴⁹ Al treilea din cinci pasaje: vezi și Apocalipsa 11.18 (cei care se tem, ca aici); Apocalipsa 13.16 (locuitorii pământului), Apocalipsa 19.18 (soldații fiarei) și Apocalipsa 20.12 („mari și mici”: cei care au murit necredincioși). Expresia se referă la toate clasele de oameni din punct de vedere social și economic și/sau la nivelurile spirituale (pentru bine sau pentru rău).

(c) Nunta Mielului (Apocalipsa 19.6-10)

A venit în sfârșit momentul nunții Mielului. Mielul poate fi văzut deja în cer începând de la Apocalipsa 5, dar nunta Mielului poate avea loc doar atunci când biserica falsă a fost judecată. Imediat după versetele 1-5, în care este celebrată această judecată, este anunțată nunta Mielului. Aceasta are loc cu puțin timp înainte de revenirea Domnului Isus și de instaurarea Împărăției Sale, după cum anunță glasul, „un glas de mulțime mare⁵⁰ și ca un glas de ape multe și ca un glas de tunete puternice, spunând: »Aleluia!⁵¹ Căci Domnul Dumnezeu nostru, Cel Atotputernic, a început să împărătească«” (versetul 6).⁵²

În Apocalipsa 11.15, am întâlnit aceeași expresie la cea de-a șaptea trâmbiță. Acolo, însă, era doar un anunț preliminar al domniei lui Hristos; cele șapte potire trebuiau să fie vărsate mai întâi. Dar acum nunta Mielului poate fi sărbătorită.⁵³ „Să ne bucurăm și să ne veselim și să-I dăm glorie, pentru că nunta Mielului a venit și soția Lui s-a pregătit” (versetul 7). Nu se spune că este nunta noastră; lucrul glorios este tocmai faptul că este nunta Lui. Nu suntem singurii care tânjim după ea. El Însuși așteaptă, de asemenea, această zi, în care Își va avea mireasa la El (compară cu Cântarea cântărilor 3.11b).

---

⁵⁰ Conform versetului 7, „marea mulțime” trebuie distinsă de mireasă; ne-am putea gândi la toți sfinții cerești (inclusiv îngerii?), fără credincioșii Bisericii. Glasul mării mulțimi este asociat cu „un glas de ape multe”, expresie care amintește de Apocalipsa 1.15, unde este vorba de glasul Fiului Omului (vezi și Ezechiel 1.24; 43.2; compară cu Daniel 10.6). În al treilea rând, glasul „ca un glas de tunete puternice” este strâns legat de tron, ca glasul lui Dumnezeu Însuși, probabil al Duhului lui Dumnezeu sau al îngerilor puternici sau a celor patru făpturi vii, care Îl reprezintă pe Dumnezeu în măreția Sa (compară cu Apocalipsa 4.5; 6.1; 8.5; 10.3,4; 11.19; 14.2; 16.18).

⁵¹ Acest ultim Hallel amintește de Psalmii care vorbesc despre domnia credincioasă a lui Dumnezeu (Psalmul 93.1; 97.1; 99.1), dar care, în același timp, au un caracter clar mesianic, în sensul că indică venirea Domnului și instaurarea domniei Sale asupra tuturor națiunilor (compară cu Psalmul 94.1,2; 96.9-13; 98.9).

⁵² „A început să împărătească” este o singură formă verbală: *ebasileusen*, literal „a împărățit”, aici: „a început să împărătească” (așa-numitul aorist ingresiv; așa și în Apocalipsa 11.17; deci nu (spre deosebire de Lenski): „împărătește (din vechime, dintotdeauna, neîntrerupt)” (așa-numitul aorist gnomic). Aceasta este adevărat (Exodul 15.18), tocmai pentru că, strict vorbind, este vorba despre domnia lui Dumnezeu și nu despre cea a lui Hristos. Atât timp cât Hristos Însuși nu a apărut, nu există nicio mențiune despre domnia Sa în Apocalipsa 19 (a se vedea versetele 15.16; Apocalipsa 20.4). Pe de altă parte, Hristos este descris ca „Domnul [adică Jahve], Dumnezeu nostru, Atotputernicul [El Shaddai]”, adică Dumnezeuul trinitar (pentru această combinație, vezi și Apocalipsa 4.8; 11.17; 15.3; 16.7; 21.22); aoristul ingresiv se referă tocmai la faptul că Dumnezeu este pe cale să-și ia domnia în „Hristosul Său” (compară cu Apocalipsa 11.15). Această profeție despre Cel Atotputernic este cu atât mai potrivită, dacă ne gândim că a fost scrisă probabil în timpul domniei foarte puternicului împărat Domițian (a se vedea partea A, capitolul 1.3), care se numise el însuși „Domnul și Dumnezeu nostru” (Suetonius, *Domitian* 13).

⁵³ Unii consideră că versetele 6-10 (ca de multe ori în Apocalipsa, de exemplu Apocalipsa 11.15-18) anticipează ceva care urmează mai târziu și este apoi descris mai detaliat, în acest caz în Apocalipsa 21.9-22:5. Aceasta este corect într-un anumit sens: splendoarea miresei începe cu nunta, cu puțin timp înainte de revenirea lui Hristos, și continuă în Împărăția păcii. Dar aceasta nu înseamnă că Apocalipsa 21.9-22:5 (care se referă la Împărăția păcii sau la starea veșnică; a se vedea acolo) este o descriere mai exactă a nunții „eternă”. Apocalipsa 19.6-10 este, în ordinea inconfundabilă din Apocalipsa 19 (versetul 1: „am auzit”; versetul 6: „am auzit”; versetul 10: „am văzut” etc.), descrierea unui eveniment după căderea Babilonului și înainte de revenirea lui Hristos. Nu este vorba despre un fel de „ospăț de nuntă eternă” (spre deosebire de Mounce), ci despre un eveniment care este în mod necesar finalizat înainte de a doua venire: Biserica intră în Împărăția păcii ca soție a Mielului recunoscută public.

În ziua aceea se va spune: „Soția⁵⁴ Lui s-a pregătit”. Această femeie nu trebuie să fie confundată cu Israel. Aceasta este o dificultate pentru unii, dar nu trebuie să fie. Mielul are o mireasă cerească, Biserica, care a avut parte de respingerea Sa pe pământ și care va avea parte, de asemenea, de gloria Sa cu El. Israel, sau mai precis Ierusalimul, va fi soția pământească a lui Mesia, conform profețiilor din Vechiul Testament. El este femeia care a fost unită cu Domnul în Vechiul Testament și care va fi din nou unită cu El la sfârșit. Femeia, care a fost alungată pentru o vreme (Isaia 50.1), va fi luată din nou de Domnul (Isaia 54.4-8; 62.1-5; Osea 2.19). Această unire va avea loc pe pământ; rămășița pământească a lui Israel va fi unită cu Împăratul pe pământ, așa cum descrie Psalmul 45. Nunta Mielului are loc în cer,⁵⁵ în timp ce unirea Ierusalimului cu Împăratul nu poate avea loc în cer. În acest pasaj este vorba despre nunta cerească, nu despre cea a lui Mesia și a Ierusalimului. De asemenea, este vorba despre mireasa cerească, Biserica Dumnezeului celui viu, așa cum ni se arată în mod clar în Efeseni 5.23-32 și 2 Corinteni 11.2.

„Soția lui s-a pregătit” (versetul 7). Ce implică această pregătire? O mireasă se pregătește pentru nuntă atunci când își îmbracă rochia splendidă de mireasă. „Și i s-a dat să se îmbrace în in subțire, strălucitor și curat», pentru că inul subțire sunt faptele drepte (dreptățile) ale sfinților” (versetul 8). Din acestea va fi făcută haina ei de nuntă. „Dreptățile” înseamnă aici fapte drepte. Dumnezeu va dezvălui într-o zi care dintre faptele noastre au fost drepte și care au fost nedrepte.⁵⁶ Prin urmare, nunta trebuie să fie precedată de ceva: arătarea înaintea scaunului de judecată al lui Hristos, așa cum ne învață Romani 14.10 și 2 Corinteni 5.10.

Această arătare înaintea scaunului de judecată al lui Hristos nu are nimic de-a face cu judecata eternă. Noi vom apărea acolo în trupuri glorificate, care corespund trupului gloriei lui Hristos (Filipeni 3.21), îmbrăcați în haine albe și încoronați cu cununi de aur (Apocalipsa 4.4), cum am putea atunci să mai mergem în pierzare? Judecătorul va fi Acela care Și-a dat viața pentru noi ca Mântuitor. Scopul acestei arătări dinaintea scaunului de judecată al lui Hristos este de a ne aduce în acord cu evaluarea pe care ne-o face Dumnezeu, astfel încât învățăm să ne judecăm pe noi înșine în conformitate cu gândurile Sale cu privire la noi, pe care le vom cunoaște atunci pe deplin, așa cum noi înșine suntem cunoscuți (1 Corinteni 13.12). Înainte de a putea împărăți împreună cu Hristos și de a-i judeca pe alții împreună cu El, trebuie mai întâi să știm cum suntem noi înșine judecați (evaluați) de Domnul. Atunci nu va rămâne nimic în inimile noastre, care să nu fi ieșit la lumină, astfel încât tot ceea ce am făcut în trup va fi dezvăluit. Abia atunci vom înțelege pe deplin câte păcate ne-au fost iertate și vom realiza cât de mare este harul lui Dumnezeu și Îl vom iubi și mai mult (compară cu Luca 7.47). Poate că vom recunoaște în această frumoasă rochie de mireasă unele lucruri pe care nici nu le-am considerat „fapte drepte” pe pământ. Și invers, poate că multe lucruri pe care le consideram „fapte drepte” vor lipsi. Totul

---

⁵⁴ Utilizarea cuvintelor „femeie” și „mireasă” este remarcabilă: Biserica este acum mireasa (Apocalipsa 22.17), la nunta ei este numită soție (Apocalipsa 19.7), în descrierea Noului Ierusalim este numită mireasă și soție (Apocalipsa 21.9) și în starea eternă mireasă (Apocalipsa 21.2). Pe cât de important este să subliniem aici că mireasa a fost partenerul de căsnicie al Mielului încă de la „contractul matrimonial” (a se vedea nota de subsol 59), pe atât de important este să arătăm în Apocalipsa 21 că mireasa nu și-a pierdut nimic din frumusețea ei nupțială nici după o mie de ani (a se vedea și comentariul la Apocalipsa 21.9).

⁵⁵ Este ciudat că Walvoord (pag. 270) poate presupune că această nuntă va avea loc pe pământ. Căci această nuntă precedă apariția lui Hristos cu credincioșii din cer (versetele 11-14), astfel încât credincioșii se aflau în cer cu Hristos înainte de acest moment (și anume începând de la Apocalipsa 4 încoace, după cum am văzut deja).

⁵⁶ Desigur, aceasta nu înseamnă că este vorba de o dreptate bazată pe fapte. Ioan este pe deplin de acord cu învățătura lui Pavel, care subliniază că (a) îndreptățirea este doar prin credință, că (b) această mântuire trebuie apoi demonstrată prin fapte bune, care decurg din mântuire - și chiar și aceste fapte sunt posibile doar prin har (vezi, de exemplu, Efeseni 2.8-10; Tit 2.14; 3.3-8).

va fi pus în lumina adevărată, tot ceea ce Dumnezeu consideră demn de a fi țesut în haina de nuntă va ieși la lumină.

Acesta este motivul pentru care scaunul de judecată este atât de important: „De aceea ne și străduim s-I fim plăcuți, fie că suntem acasă, fie că suntem departe de casă” (2 Corinteni 5.9). Putem fi siguri că mireasa va arăta frumos în această rochie de mireasă. Dar fiecare se poate întreba: în ce măsură am contribuit eu la frumusețea acestei rochii? Cât de mult din faptele mele drepte vor fi vizibile? În 1 Corinteni 3.15 se spune despre unul care va fi mântuit „ca prin foc”, că el își va lăsa faptele în foc; nu va rămâne nimic pentru a împodobi rochia de mireasă.

Aici găsim latura responsabilității umane, pentru că este vorba despre o rochie pe care mireasa însăși a făcut-o. În Apocalipsa 21.11 vedem că mireasa este îmbrăcată și cu gloria lui Dumnezeu, și aceasta este doar harul Său. Această glorie nu are nimic de-a face cu ceea ce am făcut noi înșine. O datorăm doar lucrării, pe care Domnul Isus a împlinit-o. Gloria lui Dumnezeu este simbolizată de aurul cu care este îmbrăcată Biserica, noul Ierusalim. În Psalmul 45.13,14 vedem mireasa (adică, desigur, mireasa pământească) în veșminte întreșesute cu aur și veșminte brodate. Aurul vorbește despre ceea ce a făcut Dumnezeu pentru ea, broderia vorbește despre propria ei responsabilitate, despre ceea ce a făcut ea aici pe pământ în dreptate. Așadar, există două laturi: aici găsim partea responsabilității noastre; partea lui Dumnezeu o găsim în Apocalipsa 21.

Dar și aici se spune: „i s-a dat” (versetul 8). Dacă există o rochie de mireasă, făcută din dreptățile sfinților, atunci aceasta se datorează tot harului lui Dumnezeu. Cine ar putea pretinde că a făcut singur măcar o singură faptă dreaptă, pentru care Domnul Isus îi datorează mulțumiri (compară cu Luca 17.9,10)? Ei „i s-a dat”! Orice faptă dreaptă este posibilă doar datorită ajutorului plin de har al Domnului Isus (compară cu Efeseni 5.26,27!).

Cuvântul grecesc tradus prin „in subțire” nu este același cu cuvântul pentru „în”. Aici este o țesătură mai prețioasă.⁵⁷ Dreptatea sfinților este mai prețioasă pentru Dumnezeu decât veșmintele îngerilor din Apocalipsa 15.6, unde se spune că ei sunt îmbrăcați în in curat, strălucitor. Pentru comparație, de asemenea, contrastul cu Apocalipsa 17.4; 18.16 (marea curvă).

„Și mi-a spus: »Scrie:⁵⁸ Ferice de cei chemați la cina nunții⁵⁹ Mielului«” (versetul 9). Cine este invitat la ospățul de nuntă? În opinia mea, aceștia sunt credincioșii din Vechiul Testament.

---

⁵⁷ Cuvântul din greacă *byssinos*, pânză sau veșmânt confecționat din in subțire (*byssos*, cuvânt împrumutat, din ebraicul *buts*). Cuvântul folosit în Apocalipsa 15.6 este *linon*, cuvântul normal pentru in.

⁵⁸ În mod evident, această însărcinare subliniază întotdeauna importanța deosebită a unei afirmații respectiv înseamnă că Ioan era atât de absorbit de ceea ce vedea încât avea nevoie de o solicitare pentru a continua să scrie; compară cu Apocalipsa 1.11,19 (Hristos); 14.13 (glasul ceresc); 21.5 (Dumnezeu). Ca și în Apocalipsa 14.13, însărcinarea este urmată de o „fericire”, a patra dintre cele șapte din Apocalipsa (Apocalipsa 1.3; 16.15; 20.6; 22.7,14). Și adăugarea: „Acestea sunt cuvintele adevărate ale lui Dumnezeu” pare, de asemenea, să sublinieze faptul că Ioan era complet absorbit de scenă: ceea ce vedea i s-a părut prea frumos pentru a fi adevărat, astfel încât a avut nevoie de cuvintele de confirmare (compară cu Apocalipsa 22.6).

⁵⁹ Singura parte din nuntă, care este descrisă aici, este ospățul nunții. Aceasta corespunde pe deplin ceremoniilor de nuntă antice:

(a) Mai întâi are loc contractul matrimonial; bărbatul și femeie sunt recunoscuți ca soț și soție, deși ei încă nu locuiesc împreună (compară cu Matei 1.20: „soția ta”; Geneza 29.21 LXX: „soția mea”). Aceasta este poziția Bisericii în prezent: ea este „logodită” cu Hristos (2 Corinteni 11.2), dar acum ea nu este încă „soția” Lui (Efeseni 5.23-32).

Aceștia nu pot fi mireasa, pentru că mireasa nu poate fi invitată la propria ei nuntă; dimpotrivă, ea este cea care invită împreună cu Mielul Însuși. Aici vedem mireasa și Mirele pe de o parte, și pe cei „invitați” la ospățul de nuntă, pe de altă parte. De asemenea, este clar că nu se poate referi decât la credincioși. Ce alți credincioși cunoaștem? Credincioșii, care au murit ca martiri în timpul necazului cel mare? Nu este posibil să fie vorba despre ei, pentru că nu au primit încă un trup glorificat. Învierea lor are loc abia în Apocalipsa 20.4, după arătarea Domnului. Ei sunt încă în mormânt, sunt încă „suflete”, precum cei din Apocalipsa 6.9, care sunt sub altar. De asemenea, ei nu sunt credincioșii care trăiesc pe pământ, deoarece nu pot fi prezenți la ospățul de nuntă ceresc. Ei trebuie să fie credincioșii, care sunt în cer, care nu aparțin Bisericii, dar care sunt glorificați. Prin urmare, nu pot fi decât credincioși din Vechiul Testament.

În acest context, găsim o referință suplimentară în cuvintele lui Ioan Botezătorul din Ioan 3.29, unde el se numește „prieten al mirelui”. Ioan a trăit și a murit înainte de ziua Cincizecimii, în care a luat ființă Biserica. Din acest punct de vedere, Ioan făcea încă parte din vechea epocă. Domnul Isus spune în Matei 11.11 că Ioan este cel mai mare „între cei născuți din femei”. Aceasta înseamnă că, în vechea epocă (dispensație), el este cel mai mare dintre toți, dar cu privire la noua epocă, în care el nu are nicio parte, el este mai mic (neînsemnat) decât cel mai mic (neînsemnat) din Împărăția lui Dumnezeu. Aceasta este o dovadă că Biserica are o poziție mult mai înaltă decât credincioșii din Vechiul Testament. Cel mai mic din noua epocă este mai mare decât cel mai mare din vechea epocă. Dar Ioan va fi invitatul de onoare la nunta Mielului. Printre invitați vor fi Moise, David, Ilie și mulți alții. Ei vor fi cu toții prezenți la această nuntă minunată. Deși suntem adesea foarte slabi în viața noastră practică de credință în comparație cu acești oameni ai lui Dumnezeu tocmai menționați, avem totuși privilegiul mai mari. Prin harul lui Dumnezeu, ne aflăm într-o poziție care este mai înaltă decât cea a lui Avraam sau a lui Moise. Noi am fost aleși înainte de întemeierea lumii, pentru a face parte din mireasa Mielului. Și suntem prețioși în ochii lui Dumnezeu, pentru că am ales partea Mielului disprețuit și respins aici pe pământ.

„Și mi-a spus: »Acestea sunt cuvintele adevărate ale lui Dumnezeu!«” (versetul 9b). Dumnezeu Însuși le-a rostit, iar aceasta ne oferă o certitudine deplină. Va veni cu adevărat momentul în care vom participa la nuntă, nu ca oaspeți, ci ca mireasă. Toate acestea l-au impresionat puternic pe Ioan și este frumos să vedem cum descrierea evenimentelor este oprită scurt, pentru a-l lăsa să-și spună cuvântul. În Apocalipsa 17.6 el a fost foarte uimit la vederea bisericii false. Dar aici el este plin de bucurie și admirație din cauza faptelor și cuvintelor lui Dumnezeu, din cauza frumuseții miresei și din cauza splendorii viitoarei nunți. Aceasta îl face să fie peste măsură de bucuros. Reacția sa este de înțeleș, chiar dacă este greșită: el cade la picioarele îngerului pentru

---

(b) După câțiva ani are loc nunta propriu-zisă: mirele împreună cu „prieteni” lui (compară cu Ioan 3.29), adică „fiii camerei de nuntă (nuntașii)” (Matei 9.15) ia mireasa acasă și o duce în locuința ei (compară cu Matei 25.1-13). Aceasta are loc când Hristos ia Biserica Sa de pe pământ și o duce în casa Tatălui (1 Tesaloniceni 4.13-18; Ioan 14.1-3).

(c) În locuința perechii tinere are apoi loc ospățul nunții, la care sunt invitați mulți oaspeți (compară cu Ioan 2.1-12; Matei 22.1-14, vezi versetul 10: „așază-te”; Luca 14.8). La o nuntă orientală, ospățul nunții are un rol deosebit; el accentuează caracterul public, social al unei nunți (Geneza 29.22; Judecători 14.10,17).

Cuvântul grecesc *gamos* înseamnă numai o singură dată „căsătorie” (Evrei 13.4), în rest întotdeauna înseamnă „nuntă”, deseori cu accentul deosebit ospățul nunții (Matei 22.10-12; Luca 14.8). *Gamos* (sărbătoarea nunții) are loc în Apocalipsa 19, dar acest cuvânt nu spune prea mult în sine despre încheierea căsătoriei. Realmente, căsătoria a avut loc formal la Cincizecime (Rusalii), la formarea Bisericii, și va avea loc practic la răpirea Bisericii. Începând cu Apocalipsa 4, Biserica este soția Mielului; în Apocalipsa 19 are loc public ospățul nunții, unde soția Mielului poate apare public ca atare. Pentru formarea unei idei despre ospățul unei nunți cerești a se vedea și Matei 26.29; Luca 12.37; compară și cu Exodul 24.11; Isaia 25.6-8; Matei 8.11; Luca 13.29.

a i se închina.⁶⁰ Îngerii nu trebuie să fie venerați, după cum știm din Coloseni 2.18. Acest înger este la fel de mult un slujitor, un mesager, ca și Ioan însuși.

Acest incident este foarte instructiv pentru noi, deoarece ne provoacă răspunsul important al îngerului din versetul 10: „Și mi-a spus: »Vezi, nu face aceasta! Eu sunt împreună-rob cu tine și cu frații tăi«”. El nu se plasează la nivelul apostolului, ci se consideră un tovarăș de slujire al lui Ioan și al fraților săi. Toți sunt slujitori ai lui Dumnezeu, indiferent dacă slujirea lor este simplă sau sublimă. Noi nu ne închinăm oamenilor sau îngerilor, ci numai lui Dumnezeu.

Îngerul îi descrie pe Ioan și pe frații săi după cum urmează: „care au mărturia lui Isus” (versetul 10). Această expresie apare și în Apocalipsa 1.2, iar Ioan însuși explică în Apocalipsa 1.9 că se află pe insula Patmos datorită mărturiei lui Isus. Aceasta nu se spune doar despre credincioșii care aparțin Bisericii, ci și despre credincioșii din necazul cel mare. Toți credincioșii adevărați au privilegiul de a poseda mărturia lui Isus (Apocalipsa 12.17). Ce este această mărturie a lui Isus? „Pentru că mărturia lui Isus este duhul profeției” (versetul 10c). Mărturia lui Isus este mărturia pe care El Însuși ne-a dat-o prin slujitorii Săi. Duhul care a vorbit prin profeți a fost Duhul lui Isus (compară cu 1 Petru 1.11). El Însuși a fost, de asemenea, un Martor pe pământ. În Apocalipsa 3.14, El Însuși Se numește Martorul credincios și adevărat (a se vedea și Apocalipsa 1.5). Alții împărtășesc respingerea Sa și astfel devin și ei martori. Mărturia lui Isus este dată de cel care este respins de această lume. Deși El se află în cer, El Însuși dă această mărturie prin slujitorii Săi, fie ei mari sau mici. Privit în acest fel, prin Duhul lui Isus continuăm mărturia pe care El Însuși a stabilit-o pe pământ în timpul respingerii Sale. După răpirea Bisericii, alții vor prelua această mărturie profetică, iar unii vor plăti pentru aceasta cu viața.

Însă, noi putem interpreta acest verset și altfel.⁶¹ Nu este vorba doar despre mărturia pe care o dă Isus și ai Săi, ci și despre mărturia pentru Isus. Aceasta înseamnă că „duhul” (conținutul) profeției este o mărturie pentru sau despre Isus, dar și că Duhul Sfânt mărturisește despre Isus în cuvântul profetic. Cât de minunat este să citim Apocalipsa în această lumină! Nu am înțeles nimic din profeții până când nu am realizat că întregul conținut al profeției este mărturia despre Isus și nu doar despre evenimente viitoare interesante. Întregul Cuvânt al lui Dumnezeu, chiar și această prețioasă ultimă carte, vorbește despre Domnul Isus. Duhul, care vorbește în această carte, este Duhul lui Dumnezeu, care mărturisește despre Isus: despre Cel respins (de unde și

---

⁶⁰ Poate că Ioan l-a privit pe înger ca fiind Hristos. În orice caz, „el” apare pur și simplu în versetul 9. Ioan aude o voce neașteptată, pe care o confundă cu cea a Domnului. Este probabil îngerul din Apocalipsa 17.1.

⁶¹ Este dificil să alegem între aceste două interpretări. Unii citesc „despre Isus” ca *genitivus subjectivus* („prin, provenind de la Isus”) (Moffatt, Johnson; Caird; Minear, Mounce, Greijdanus și alții.), alții ca *genitivus objectivus* („din cauza lui Isus”) (Darby, Kelly, Scott, Erdman, Walvoord, Morris și alții). Eu m-am hotărât în favoarea primei interpretări, datorită paralelei cu „Cuvântul lui Dumnezeu” din Apocalipsa 1.2 și „mărturia” prin Isus din Apocalipsa 1.5; 3.14; 22.16,20. Versetul nostru oferă un nou argument pentru această interpretare, și anume sensul lui „deoarece”. Argumentul este după cum urmează: îngerii nu trebuie să fie venerați, pentru că îngerii sunt doar tovarășii de slujbă ai profeților, în sensul că ambele grupuri transmit doar mărturia a cărei sursă de inspirație este Isus. Numai El merită închinare, pentru că numai El este adevărata și singura sursă a profeției; un înger sau un om, care dă mărturie profetică, transmite numai ceea ce a primit de la Isus.

De asemenea, este de remarcă că se poate citi: „duh” (= tendință, conținut) (conform Mounce, Morris) sau „Duh” (= Duhul Sfânt, Duhul lui Isus) (conform Kelly, Johnson). Unii comentatori se situează la mijloc (Moffatt, Greijdanus, Walvoord), ceea ce este de înțeles (Duhul lui Isus ca martor a lucrat în profeți). Există, prin urmare, următoarele interpretări:

- (a) mărturia prin Isus formează conținutul profeției;
- (b) Isus martorul este Duhul, care a vorbit prin profeți;
- (c) mărturia despre Isus constituie subiectul profeției;
- (d) mărturia despre Isus este ceea ce Duhul are în vedere în profeție.

numele Isus), care va fi într-o zi Cel care va apărea în glorie, pentru a-Și instaura Împărăția păcii. Despre aceasta este vorba în versetele următoare.

Tradus din: Das Buch der Offenbarung, *Die falsche und die wahre Braut*, pag. 410-456,
Editura CLV, ediția 1995.